Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьйлу 1923 шера дуьйна ◆ ШОАТТА, [illegible] сентябрь, 1972 шо ◆ № [illegible] Мах 2 кап.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома VII-гIа пленум

Селхан, КПСС обкома [illegible] Нохч-ГIалгIай обкома VII пленум [illegible] «СССР-н Нохч-ГIалгIайчен [illegible] хьаьж 50 шу дизаре [illegible] доклад бир КПСС обкома [illegible] секретаро С. С. АПРЯТКИНА.

Прениш [illegible]: Н. Я. ПРАВЕНЬКЕ — КПСС Грозненски горкома хьалхарчу секретаро, А. Е. СУШКОС — [illegible] партбюро секретаро, Н. Д. ДАХАЕВА — КПСС Ведена районан хьалхарчу секретаро, А. Ч. ОСМАЕВА — КПСС Шела районан хьалхарчу секретаро, В. Н. ЗЕМСКОВА — [illegible] районан председателе, М. И. АММАЛГОВА — «[illegible]» НГДУ [illegible], Е. В. БРЫНСИНА — Нохч-ГIалгIай республикан Госплана председателе, О. Д. НАГЕРМАНОВА — Урус-Мартанан района «Гойтинский» совхоза директоро, Социалистически КъахьегIаман Турпала, З. А. ЯНДИЕВАС — [illegible] председателе, В. БИСИМБАЕВА — Гудермесан района «Гудермесский» совхоза [illegible] бригадиро.

[illegible]

Пленумо дийцар организационни дол.

Пленумо КПСС обкома [illegible] Грозненски горисполкомна председатель В. М. ШАМАРДИНИ КПСС Ведена районан хьалхара секретарь Н. Д. ДАХАЕВИ [illegible].

ЗЯБЬ — ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЛАРД

[illegible]

Бохамий кулгалхойн специалистийн дегаммаббаш хила беза тIадамгIаца шера дIаоьргIайна юртбахамна культурийн хьувнъакхарш бахтахила хилар. Кхьстта из кхетадеш хила беза зябь ахаре гIуллакхна тIехьожуча районийн бахамашта кулгалдераш, хIана аьлча аьтта ахара дикагIа йола хе туллийт цер. План 37,8 эзар гектар йолчу хIинцалца 5,8 эзар гектар [illegible] Грозненски района бахамашна, хIьта Шелковской районе бахамаш из болх хIанз а дIаболабенза бу.

Сентябрь [illegible] Хьта республика [illegible] [illegible] Цхьабильде из [illegible] бахамаш кулгалхошна, партийни профсоюзни организацийн [illegible] зябь аьтта ахара. Аьтта ахаш бахамашна [illegible] механизаторашта юкъа [illegible] социалистически къ Iоватие, цига юкъе бу организаторски болх тоьбе беза.

Республикан юртбахамна Министерство, КПСС горкомаши районашка, районийн къахьегIаман депутатий Совета исполкомаш [illegible] болх. Цар къьастта тIеза [illegible] агитационно-массови болх тоьбар, механизаторий къахьегIамдараш [illegible] материальни моральни стимулах. [illegible] культурин дIаэ [illegible].

СИЙЛАХЬЧА ЮБИЛЕЯ СИЙНА

Ялата алрхIа 400 гектара тIа хьакхIаш дIайиннар Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза. Уж кхеош бер звеньевойн Альтамиров Буру, Якотов Ахьмад, Асхабов Шамсуди, Исраилов Абуязит.

IаIамна хьалаш геттара во [illegible], дика хьувгъаш [illegible].

Групповой методагIа бераI агрегат а хьакхIаш чуэццаш. ХIана 162 гектара тIара хьакхIаш чуйцаш баьнна механизаторашь. ХIора гектара тIара юкъара алрхIача 27 центнер фувлъала хьакхIаш йоал.

Къьастта дика хьувгъаш [illegible] звеньевойс Якотов Ахьмада. Юкъара алрхIача 30 центнер фувлъала хьакхIаш йоал хIу [illegible] тIара.

Сихбенна хьакхIаш чуэццаш ба звеньевойн-механизатораш. Дика болх бу механизатораша Исраилов Салмана, Исраилов Абуязита, Альтамиров Буруса, Асхабов Шамсудина. План [illegible] гектар йолча вIара дийнахь 4—4,5 гектара тIара хьакхIаш чуэц цар. Ялата хьакхIаш чуэццаш а комбайнаша гIадамаш силоса [illegible] а [illegible] дIахьувхьйт.

Чуйца хьакхIаш комбайнашкара, хьатта дIахьувхьаш дика болх бу [illegible] Урус-Мартана района МРО-ра вайтача шофера Муртазалиев Бескена. СменагIа [illegible] рейс а вехча 10—12 рейс ю цо.

ХIанз ИIейке хе лаьттача хана аьтта цIн ала тарлу кхей тIа. ХIьта цIн ца алийтара, цIн ялча из сихла йоаира бахама [illegible] баьнйтаб совхоза. ХIора агрегата тIа цIн йоаира эша огнетушителаш, гIум, брезенташ, белаш, [illegible] гIирс ба.

Х. МАГОМЕТОВ.

Суртеш тIа (лакхехьа): механизаторан ялатан силосан цьале хьакхIаш чуэцаш ба. Аьттехьа — Совхозе хьатта хьакхIаш йоалаш ба комбайнер Моллаев Башир, болхлой [illegible].

М. [illegible] суртеш.

ЯЛАТ ДIАДЕРА

Ялат дIаде кийчлуш ба Ведена района колхозхой. ПланагIа аха доагIача 1045 гектар лаьттах 13 сентябрь тIакхочаш 800 гектар аьха цар.

Уж балхаш дуча хьалха лятт Орджоникидзе цIерагIа колхоз. ПланагIа аха доаш 300 гектар хьижича дага хIаьда аьхад 350 гектар. Иштта сихлиикад ялат дIаде кийчо ира балхаш Ленина цIерагIа колхоз а. ДерригIа лаьтта аьха баьнаб колхозе механизатораш.

В. ПАШАЕВ,

Ведена района юрта бахама управлене парторга буьгалтар.

Лоаман дагIенашка

Аьлха лоаман дагIенех дика лайда нийб хоеча боахамех цаI ба Ведена района XXII партсьезда цIерагIа колхоз. ХIанз лоам дажаш 600 бежан да.

ХьайбаштаI Iуьал дол, [illegible] хьоккаш барии шоай гIулакх довза вераяйца, дуккхача хана дена хьалара къахьегаш хьабоагIа нах ба. Масала, йоккхагIболча доарха Гигиева Есамас бехк бу [illegible] пхийттлагIа шу да. Укх шера шо лалбеча 40 Iаьта тIехьа хьалакха а ца къастийташ 42 Iаса ахадаьд Есамас. ЛерттIа кхоабандаь дика тоадаьнад уж Iаьсий. Норма 500—600 грамм шара йоаллеча дийнахьа бусе 900—1000 грамм дулх тIаккхет цар. КIенигагIа ала а 190—240 килограмм оз хIара Iасало. Дика тоалм ба ха.

Лакха оасарле болаш къахьегар белгал а доаккхаш Ленински «Юбилейни» «За доблестный труд» яха сов медаль елай Гигиева Есамаа. Цуа согIа вечахьалкхон [illegible] тIадайр социалистически декхараш. [illegible] кхоачашдара шоай колхоза, [illegible] ахьа совкхен укх шера вIашта [illegible] колхоза [illegible] Гигиевайна. Иштта [illegible] бу хьайбеш [illegible] Ш. Решидовс, Г. Турашс, М. Жамалдаевс, Ж. Малиевс, [illegible].

Колхоза ветеранашта [illegible] Атабаев Мовлдех къахьегIа [illegible] ба. [illegible] пхийтта шера духха [illegible] хьайбаш тайп-тайпара дIахьажа [illegible] дайрах лорадеш. [illegible] гIулакхийна шоай колхозе [illegible] района дIайовзийтай Мовлде [illegible] декхараш ца цIена [illegible] ахкара доле масал доалладерца за. Района [illegible] хьалха [illegible] колхоза [illegible] а [illegible] дIа-аха воала лазар да хилийтара [illegible] колхаш [illegible]. ХIанз лоам хажаш долча [illegible] 300 [illegible] бежана [illegible] тайп-тайпарча [illegible] духьале прививкаш е вIахар да.

Колхоза шурий-товарни ферма заведуюше коммуниста Юсупов Аюпа дика вIашгIехьйбаьнхаб хьайбаш лелаярий болх, цар тодеш кхоачашду социалистически декхараш. Цуа къахьегама боагIаш [illegible] массови медаль [illegible]. Колхоза лоархIаш сийлени ва Юсупов. Цуьхьа хIаьа шоалагIа Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета депутаталла [illegible] да.

Укх шера колхоза хьайбаш лелараш [illegible] декхараш [illegible] 720 бежанах 1500 устагIанех 1650 тонн тIорка доакъар, 100 тонн силос, [illegible] 1500 тонн йол Iалашдаьр. Силос, [illegible] доакъараш хIахо [illegible] да. Хьайбаш чудоакхадергдолча помещенешта бокъонца ремонт [illegible].

СССР-ен Нохч-ГIалгIайчен автономен ах бIаь шу дуза [illegible] дикача къахьегама толамашца лаьла, аьнна, шоай дика доа кхоачашду хьайбаш лелараша.

В. ДИКАЕВ.

С. Ф. ДАНИЛЮКА, А. П. ИВАНОВНА, Т. С. ИЗРАИЛОВНА, В. О. МИРАКЯНА, О. Б. ФЕЛЬЦМАНА, А. А. ЮРЛОВНА, П. А. ЯДЫХА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТАШ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Исполнительски говзал дикка хиларах а СССР хьаькн Нохч-ГIалгIайчен автономен шовзткъе итт шу дизара хетадаь искусствай цIей долча декоша республикан къахьегамхоашта художественни гIулакхаш дешi бохка болх чакхабахарах а Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лой:

Даниллюк Светлана Филипповна — Белорусски ССР [illegible] Печтахьалхан Доккха Академически театра солисталла.

Иванов Алексей Петровича — СССР халкъа артиста, Печтахьалхан премий лауреата.

Израилова Тамара Салмановна — «Лезгинка» яхача Дагестански АССР Печтахьалхан ансамбла художественни кулгалхоча.

Миракян Ваган Оганесовича — [illegible] театра солиста, Армянски ССР [illegible] артиста.

Фельцман Оскар Борисовича — композитора, РСФСР-ан Нохч-ГIалгIай АССР-ан [illegible] деятела.

Юрлов Александр Александровича — КъахьегIама ЦIена Байракха ордена лахача республикански Академически хоровой капеллан хулгалхочоа, профессора, Печтахьалхан премий лауреата, РСФСР-ан Нохч-ГIалгIай АССР-ан халкъа артиста.

Ядых Павел Арсеньевича — [illegible] ХIорий симфонически оркестра [illegible] дирижера, [illegible] ХIорий АССР халкъа артиста.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель [illegible] М. МАМАЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный. 1972 шера 12 сентябрь.

ТВОРЧЕСКИ КОЛЛЕКТИВАШТА, СССР ХЬАЯЬН НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН АВТОНОМЕН ШОВЗТКЪЕ ИТТ ШУ ДИЗАРА ХЕТАДАЬЧА ИСКУССТВАЙ ЦIЕЙНА ЮКЪЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТАШ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Исполнительски говзал дикка хиларах а СССР хьаькн Нохч-ГIалгIайчен автономин шовзткъе итт шу дизара хетадаь искусствай цIей долча декоша республика къахьегамхоашта художественни гIулакхаш дешi бохка болх чакхбахарах а Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

КъахьегIама ЦIена Байракха орден лахача республикански Академически хоровой капеллана.

СибарегIарча халкъара Печтахьалхан Красноярски ансамбла.

ДагестанскиАССР «Лезгинка» яхача халкъара Печтахьалхан ансамбла.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председателан заместитель М. МАМАЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1972 ш., 12 сентябрь.

Л. И. БРЕЖНЕВА Г. КИССИНДЖЕРАЦА ХИННАЧА БЕСЕДАХ

ХьалхагIа вIашгIехьбаьккха хиннача баттага хьежжа 10 сентябре дени 14 сентябре кхачалца Советски Союзе хиннав къаман кхерамзалле дешашта вола США президента помощник Генри Киссинджер. Москве ха йолаккхаш цуа беседаш хиннай КПСС ЦК Генеральни секретарьца Л. И. Брежневца СССР хьача мехкашкарча гIуллакхий министрца А. А. Громыкоца.

Укх шера май бетта печтахьалкхенашта юрте лаьттараш вIашагIкхийттачу тIехьагIа дIалхача хана советско - американски гIулакхаш дегIайхар а Советски Союзаи ВIашагIкхийттача Штаташта ахьатарча хьалгIолаш йола дукен халкъашта юкъера проблемаш а йийхар. ВIашш дIа-хьавь хьоакхалаш къайлагIа хIанз дешашта конструктивни дар.

Дукен халкъашта юкъера юртера проблемаш [illegible]

Печтахьалкхенашта юрте лаьттараш вIашагIкхийттача хана шин оагIорахьара яь соглашенеш кхоачашьеш я хьежар. ОагIокан раьза хилар цу дакъе хIаьдае а ловрдIаьа результаташ хьахина а дIахорча толамашка дегаха йоа йолаш а хилара.

Къьастта уйла тIаккхийтар торгово-экономически бувзамий гIулакхашта. Шинна а оагIоно бакъ дир вIашш юкъера моттиgаш тIоатгIара гIулакха уж бувзамаш шоркхIаьт хилар. Верт дикка вIашкабера шин мехка юкъерча торгово - экономически гIулакхий цхьалоча принципиальни дешашта. ВIашш дагабаьлар, из барт вIашкабела хилар тевкка а даш, лендлизах йола расчеташ къоастара хьакъехьаред торгови соглашенеш яра хьакъехьарен переговораш сентябре Вашингтоне дIахо йолаергхалара, цу хиттарча хана уж чакгъеха [illegible] терхала а дешы.

Шинна а оагIорахьара баьхкаш йоаштта хьешт [illegible] раштта дIа-аха кагдулалар [illegible] тайп-тайпарча [illegible] дигхьа печтахьалкхенашта юрте лаьттараш вIашагIкхийттабалара а дIахо [illegible].

ПЯТИЛЕТКА: ШОЛЛАГIА ШУ

IАЛАМА [illegible] Шела района «[illegible]» совхоза [illegible] 150 гектар [illegible] 42 центнер [illegible].

В. ХАМИДОВ.

НАУРСКИ района Калинина цIерагIа совхоза [illegible] 200 гектар [illegible] 567 гектара тIара 1271 тонн [illegible] бригада. ХIора гектара тIара 23 центнер [illegible].

В. ОСМАНОВ.

СССР-н Нохч-ГIалгIайчен автономин хьаьж 50 шу дизара [illegible] «Октябрьнефть» НГДУ коллективо. 13 сентябрь [illegible] 70 процент [illegible].

Нормага [illegible] 50 процент [illegible] А. Цагуров [illegible] РИТС-3 [illegible].

Т. [illegible]

Урус-Мартана района [illegible] 10300 гектар [illegible] 8.420 гектар аьха баьннаб механизатораш. [illegible] «Красноармейский» совхозе. [illegible] 601 гектар [illegible].

Т. ГОНСОВА.

КПСС Урус-Мартана районан [illegible] секретарь.

IАЛАМО [illegible] Шелковской района «Красный пахарь» колхоза [illegible] 92 тонн [illegible] 138 тонн. [illegible] 700 килограмм [illegible] 400 — 500 килограмм [illegible].

[illegible]

МАРША ДОАГIАЛДА, ДЕЗА ХЬАЬШИЙ

Салхан [illegible] 1942 шера КъайбасIда [illegible] 319 [illegible].

[illegible]

В. [illegible]

А. Шерипов вань 75 шу дизарна

РЕВОЛЮЦЕ МУРД

ПРОЛЕТАРСКИ революцена тlехьарча, социализмана тlехьарча къовсамхой чамаштиначи галерейн юккъе евлла хьалхара нохчий коммунист, нlаккъа а цlе йоккхуш йолчу нохч-гlалгlай бахьча Шерипов Жамалдина Асланбек.

16 сентябре 75 шу дуза вевь. 1897 шера лоьмаз Нохчичен lэлахь хоьлачу кlоштан юрта — Сарджен - Юрта вина Шерипов Асланбек. Кlантна дай тоьал кьаа [illegible] культурни хиний.

Хьинар долаш тlех ньмах волу Асланбек вlамаччо волча хlин [illegible] lомавелла эрсий меттала дlадолла а ядле а. 1909 шера эскарий [illegible] дешийташ хиначу полтавски кадетски корпусе деша вахийтан из. Хlамаича дукхl[illegible] лоши волча кlаьнка шига дика lомадаьлд истори, географи, эрсий, немцийн, французски меттанаш. Ларорхlа lомадаьлд Кавказски тlема истори.

Кадетски корпусера Грозненски реальни училище 5 классе деша веана Шерипов Асланбек.

1917 шера реальни училище чекхъ а даьккха, институте деша вахар [illegible] хинна Асланбек. Цхьабакъла, цу хана февральски буржуазни революце белгалбаьлла дуу дlахьора вахара ца иккъ. Шийн берригачу низаца революционни гlуллакхех чуваьлла Асланбек.

1917 шу чекхдолуш Нохч-Гlалгlайчоь кьаьчна нахьаха кулгалхоьх наl а хинна дlаэттар из кlайгвардейцашна, шейхашна, молланашна лоьттабечу къовсамо.

1918 шу долалуш шийн халкъа къинац боккъонашна нохчий ахархой а тlегlа цlеагlайгlа дола хьашташ лаьтта бахьни долиш цаьр лоьттабечу къовсамо лоьвдеш вола лергагlа хьаьвагlа демократ а хиле дlаэтт Шерипов.

Шерипов Асланбека шера хьалхе беьккха боккъонийн бола революционни гlа бан Нохчичена хьалхара ваьхна алхха цхьа наl волуш 1918 шера феврале хиинча Терски съезда шоллагlчу сессе вехар. Вера кхерам шийн Гlала тlасекъа а, казакий окопаша юкъ гlохке чаьlа вуьлан цlаргlан кортамхе — Сурхотlа, [illegible] Доьлакха - Юрта кхаьчна из. Цигара гlалгlай делегацица цхьана 1918 шера 23 феврале [illegible] Пятигорске вахара.

Массохааза къамаьл дина Асланбека цу съезда. lаьдал вlашагlа доьллара хьекъехьа яьчна докладах лаьцна ше къамаьл деш цо чlогlагlоу хьалдан дlахдайкадаьц Советски lаьдалшара нохчий халкъа гlуллакх.

Цу съезда безаме вlашагlкхетаро хиина Къилбаседа Кавказера пролетарски революце кулгалхочуьнца Сергей Миронович Кировца. Цу вlашагlкхетаро кхи цlаккх а гlоьлбаргбоьлаш белгалбу Асланбека никъ.

Съезд хиинчу тlехьагlа Асланбек цlенберина гоьтарех дlахьад къахьнарча националистически наьлхах, коммунистапца, Советски lаьдала тlехьаррарча оьгlуь булл цо.

1918 шера 22 маера дена 29 мае кхаччалца Терски халкъа съезда III сесси хилар Грозне.

Германо - туркойн империалисташ Къилбаседа Кавказе чухьалха бахьана бокхуьа кхерам тlа- бесса хилар теркал а деш, съезло къаьстта уйла тlаьхийтар обороне Терски республикин территоре низаш хьадерна.

Тlема комиссара Я. П. Бутырина яьчна докладах лаьцна йоьлаэна пренешка ше къамаьл деш Шерипов Асланбек а, лоьмарой национализм тийша болх хьагуча а баьккха, хьахьекхар, помещикаш, эьлий, буржуазин группаш Туркица оьгlуьйна билла гlертан хилар, съезда дойн делар.

Нохчичин Гlалгlайчин къахьегамхой республикерчу берригачу бертало яхархошнех цхьана шергlатна кхий лаьттан ценатка ва lалама вуьзьаш — мехкдаьттан масне тайпарча империалистех лоьрде оттаргахларах.

Цу съезде лаьттан дешах лаьцна къамаьл дина Шерипов Асланбека. Лаьттан чрезвычайни комиссе члена хаьржар из, ше даьккхина лаьцна шена хьалхарча вогlанна совнаргlа къонахалш уллачу фондарча лаьттанцен казакашта доладерий лаьттанцен лоьмарошна лаьттан кхоачамбе Терски Советаран дехарийла аш йола лаьттан деша хьекъесьорга съезда революци кийчъеча.

Хьаьвча эшара хьаладача деникине а дейз контрреволюционни низапна гобаь хинчей Терски республика.

Деникина эскара гормино-туркойн бlуь гергакхаьчача хьинадорта бlйбаьб чуpча контрреволюце а. Лара тlом белабецаь бинезалобдинарра.

1919 шеран гурахь тоьхнина къеча нохчий отряд вlашагlбоьллал uIаштlеньдаьнинад Шерипов Асланбека. Август бутт боьш бинезалобацайа тlом латтаче юккъагlа вlашагlгехал 3000 гергга стаг юкъе а волаш дола нохчий Цlечо.

ЦlАККХА а бацлургбоаца Грозне бlаь дийнаьлаьтта тlом. Къовсамн гlоьлерча вовкъосташта гlоьта воьгlаш санна оьрцагlвоагlа Шерипов Асланбек шийн бlуьхошка. Эггара сатотагlа йолча минутехь а городе шегвардейски кинай командованига цух [illegible] накъ чей:

«Чlогlа хилалаш вовкъостий, оьтталаш халеташта, цкъа а кхуьа къе нохчий боьгlа шоьна вовкъостелаш».

А. Шерипов.

Тlом лаьа хаьхо бlаьрга а тиш. Вешта шера а кхерам Асланбека йоьпас Тамарас ше лахьийтача письмо тlа йоьхар цуьнга: «хьода доьлача вехара юстара вола». Цуьнга жоп луш Шерипов Асланбека яздоьн цуьнга:

«Нийса а хиле теркуш а долча lа дувалой бийлаш перспективаш со чехавеертанц. Сей корта со хlинна корта тlа билла везьнера. хlаьта алхх сона деашь хао — lа ла вражаний нlий ла мохкадаьш вежарий карех ца вала. Ер доьшта чекхбаьлла сона хаи. цьабакъда, вай Даьхене хоьдаеlбоьлаш боина лоерхlамела со...

бетцина истаца а хьехий шенна даьлча вовкъ ирцель санна вагlа мотарглоьла, безаш ширлий вай со кхьенна тайпараш.

Шерипов шера декъарlерашна ткх тайпара дезу Серго Гаврилович Орджоникидзе:

«Цкъа тlема командирашца цхьана фронта линега хьожаш вар Серго. Ларахlа хьежар из Грозничи улицегlарна, чlогlа лейнаш. Цхьаъмахьа ара оьгlоракхьача белина дем ламахьа ду болабелар: наступлени йолийр кlайна казакаша.

— Цига хlаьзйоь мо, — аьлар Серго шийна улуьбаьна бегlина новкъостацка. Уьж хьалдацкахьа дlабоьлабелар, цигача цlаьха дага а долаш, тlехьашкахьарь хаза шийна говсий котий татайш чlогlа гlараш. Деттача пулеметий тахарчуьта шlаз Гронзничи улица тlа гlолла хехиа боагlар лоамарой. Хекха новкъостала оьшагlбоагlа Шерипова йоьлой бен уж. Нуваа фуа тlа lетlа а теlаш, отряда хьалда воагlар башха гlов-сибат долча бьори. Сергона вайзар из: Шерипов Асланбек вар из.

— Ма хьаштдоецар ль вахо лалер, — аьзе вонаш вар Серго, — духхьал пулемета тlа ма воагlий орж. Юхасонвашт шоий ю. — Лаххагlаргая. — аьлар командирех цхьанне. Тlом болча шина Шериповца хуьна хала дe. Эггара кхерамегlа йолча мотеташне тlаьхьаргаа-ки хьона кия.

1919 шера 11 сентябре Новые-Атаги кlайгвардейцалш чlогlа-дуьн хьоанне — Воздвиженски слободане наступлени йолийр дlаьна порестически бlуьш из шийна хьалхьо. Тlом йолабаланца меттигах цу саьбте кхиа тlавина Шерипов Асланбек. Шийн бlуьхойта верте а эгтa. Цу тlехьа тlа меттавье топ кхийттий Шерипов Асланбека. Мостгехьа топ кхийтта чов йьа Шерипов Асланбека кеса дехлайд Грозненски большевистски комитета къовсаллац хьиний селтавшка ду хьайзарах:

«Воздвиженски гарнизона салташка! Новкъостий салтий, сакхетам чу дуьла! Деникинен казакийн контрреволюцен вlеча нохчашта — шун вежарашта — цlеэскархошта дуьхьна тlом ба дуьйн!

...Советски lаьдала цlергlа ядайк со шуга: шоай эскарш бохаб lо а бохе, тхьогахьа хьадуьла...»

Нохчий Цlена Эскара командующи А. Шерипов.

Iаальмате лоаца хинна Шерипов Асланбек вахар. 22 шу мера ваьлча волча хена халкъа кхаз

бетан долча турпал санна вехар из. Цуьнан политически гlуллакхех кхин а ма лаха дlааьхьначе санна Шерипов Асланбека дахаран кханна а кьокхаьа хьесталнахна Къилбаседа Кавказе Советски lаьдал котдалийтар дукха лоьттабаьча къовсама эггара дикагlойла оьгlош. Дукха хlанй дара цо фольфа дуккха къамаьш дахача Кавказеча хьачех къахьегамхоша долийна гlалгlайн доттагlал чlогlдар дуьлхьа.

Берригаъна вола революционер, кхерамсиза тlехьашка вергвоалаш, халкъ бахьан доьлаш вуй моастагlех лиаца а герзаца а хета кийча вола къовсамхо хилла Шерипов Асланбек. Из шина башха - дика оратор публицисти. Цуьнан кхечча ийхе хьайтаьш, уйлаш, дагалаттараш цо дарра лаьйдар. Цо даш дола къамаьлаш статьяш революционни майсц доьлаш хьлирна, бакъ хиларца, къосталуш дог тешадеш хилирна белгалбоалаш хинай. Лоаман къахьегамхой классови хьаштий гlуллакха вlатийнай цо шийн орgaта ораторех публицистех говзал.

Чувчеш шейхлерчех моастагlех революци лоравеча вагlа Шерипов Асланбека къахетам ца беш хьагучадальхеа тайпача бохьагlа лелалль, ма дарра аьлча, берригам лlана бац алана бараш маллоьера Чермоева чулеттабин контрреволюцена бертах хинначе. Нохчийн гlалгlайчех болча шейхий, моллай, масте тайпарча хьал дерийн национализтийн кlерча гlуллакхаш.

Шерипов Асланбека вахаро хьахьокх цlенкха а каглургвоалача революционера образ. Сийлахьйоккха Октябрьски социалистически революци кийчъечи цхьаьхоаллхадечен, гражданска тlома кхьача мехкий интервенци йола юкъагlа Тийрка йистерча революционни болама истори а эгтара хьалха Нохч - Гlалгlайчен истори а lомадеча хана хlамаща хуадаргбоащача хьвста мака да цо. Цхьабакъла, цуьна а кхоачалуш бац Шерипов Асланбека литературни тlехьалон лоархlам. Цун статьяш къамаьлаш, нохчий наьай эрсий меттала ле цуц переводаш духтlаьоввадаш хинна ца lеш, кхетам балама боккхача лоархlама а я. Цар хlанз а республикера партийни организацена вовкъостал дергда къахьегамхой интернационализмен халкъий доттагlалех уйланна, атеизман шарача зама юкъехьа эламера хlаман дlайовхаргдолчен уйлаца хьалкъдебара.

Л. СЕЛЕЗНЕВА,
КПСС Нохч - Гlалгlай обкома партийни инструктор.

А. Шерипова статьяшцарен къамаьлашцарен

ШОАНА хан самодержави йолча хина шоведанена а кала хинна, хlаьта империалистски Росса къаьстта низ тlалаттар нохчашта гlалгlашта. Социальни lоткъалца цхьана национальни lоткъам а тlаьаттар царна. Цудуьа дика ихитадаш да революци хиннача тlехьагlа цар уйлаш дlадахарош къамаьн хьаштий новкъаданар. Цхьабокъа уж шаьна ханнь социальни дешаш нъастаде доладенача цари бlаргадайна къалам обьединени оагlа хальноштa вогъаре, социахтичени ар а хилар.

(Пятигорски нохчий халкъа цlерагlа моаршал луш Терски халкъа съезда шоалгlача сессе даь къамаьл).

ТХА дегlаша политикаш ера а, фабрикаш заводаш ера а, пролетарий цlий тха а лаьттадовцарий хана, тха а сколастикан белани дехтатура ловрагlаца группаш. Хlаьта уж группаш — лаьттадаьцарий армии, интеллигенции, нагархой группаш — а Гlайтlирна Советски чlоагlаш дерхlа группаш. Уж хьалаш кхоачамбарш де тхьа Советски lаьдал хьалаца. Тхан шен — духхьала вей ду... къахьегача наха лоаргьац шош та хийрача хьаштий дектатура оаладзараш...

Контрреволюцица жорта хьаньайбьй облесте... Аз белгалдаьхха вагла шоай цаl йола контрреволюциони фронт хьалра вазачеттайна корте латтаргц ткхой контрреволюциона корта латтаршца чlоагlа гlулакх тоссадалийта гlорташ ба лаьна... Цудухьа вай дехкарийна да контрреволюционерий кортошта тlагlолла вlаши кулгаш нъкодадз а вай воай революциони фронт хьоа аь»...

(Волхлойн тlемахойн депутатий Грозненски Центральни Совета дарь Терска облестерча тераш моценга хьакхтехьара къамаьл).

Н ОХЧИЙ! Шун шийхаш ду ниэгаш шоай хинна а бац ба а боц хьаш.

Бакьош на! Шайхаши шоаьнгара оаьр даьр оагlа ба мохк. Шун хьаньах бахачай уж?

...Цудухьа чорашта хьанча хальнаштан хьалкашна денкнаш дa, шун шайхаш ба — уш хизам оагlа ба.

Вlаши вовкъостил а доаш дешшийхашцеи моллашцеи ба бахкхой, помещикашцеи, корадашцеи. Шейхаши моллаш даьг а чнайх нъачуа чlоагlагlа, вlаьдайчар хьалоасиш, хlано хьачц ачалькойо хьачуа духкагlа ду загат».

(Берригача цlена дег-уйла йолча нохчашка. 1919 ш. ноябрь. Грозный).

Н ОХЧИЙ шейхаш шоаьгулнатан а, азганн-вн пачальхчаха а дег тlа латтар цхьа кхорзш ба — Советски lаьдала цlадаверах бола кхерам...

Эрсий оахархой шоай лаьтташта оттагlар хинна доахна оттадергда Саха тхьай шейхашта сидналатан, кулак тха уж къахьега кортlатали чуда чlоагlагlа тиоьш а ма».

(Терски республика къахьегамхой халкъий съезда хоалгlача сессе даь къамаьл).

Хьаж-Бейтар МУТАЛИЕВ.

ШЕРИПОВА УЛИЦАГlА

Сай городе хьо улицагl
Уйлан вонна, боаш ва тlа.
Сийрда гуча ешилай алал
Дукьалъуьтт хьо хийтаь хе...
Хьоаех доа дешаш, lайда, хьто,
Дега пурац хьа чурта.
Доагlа болат цар йу дотте
Атта хинац поэта.
Хьа улицай юкъ цунне
Турпал сийбит дукьалъуьтт.
Хьа бe хьийтаь из тур сийне,
Болат ма ма, пьхарс
чlоагlбенна.
Кулг дешарга шишогl кхуьа.
Магаь хьона тершуш дакка
Цlий илле миз кулоре, —
Паят кургоер доа оlаьхий,
Са ца дуьн, сабаре.
— Эхь ма делда, тьойсо
илле! Т
Хьа улицe шейбоаш да...
Хьоаех хьа наьа доша илли
Хьа ламанашна дакам да.

ТУРПАЛАШ БИЦЛАЦ ТlЕХЬЕННА

УКХ денойка дукха нах хул республика краеведчески музей зале. Царех ноагlа берш Нохч - Гlалгlай халкъа сий дола воl, легендарни революционер Шерипов Асланбек вань 75 шу дизара хетаьйча экспозицена хьалхашка гулбеле дукха ха йовккхаш латт.

Цук вахаца ювзаенначa реликвешка хьажара къаьстта чlоагlа безам бола ба кагирхой. Из кхеталаш да: Къилбаседа Кавказе лаьттача граждански тlема турпалхочун сийна укх денойка торжественни сбораш еш ба пионераш, хlаьта юнармейцаша шоаш «Зарница» ядача тlема-спортивни лоьзаре дакьа лоаца Чапаевен Александр Меневен ирпш сиина Асланбек Шерипова роль а ловзаш.

Зале латт Асланбек Шерипова памятника макет. Даьккха бе доаллаш тур а-долаш говра тlа-вагlача хоза гlов-сибат. долча чекхий духхача баьречуи улуьдуьа латт бараш, кагий нах, боккхий бараш.

Теркаш тlебадийта дадувгl цар экскурсоводага. Цо турпалхочун вахарах, тlема сийлен гlулаккхех, революци бахьан цо лоаттабаьча къовсамах дувц.

Тlаккха Асланбек Шерипова лелаь хlамаш, гераш, цо яздаь письмош, книжкаш укхача бола музее бахкараш. Уж хьеж гергача печатага. Цу тlа яздаь да «Нохчий Цlена Эскара командующи».

Берашa дукха хеттараш ду экскурсоводага. Цо цlеча алапаьца табличка тlа яьзь йоаллача шар теркаш тlаоз «Кlахт ва. Шерипов, сона дийнца хьа дешана воастагlчей тоабуна тlара кхета хlалакбе хоаш ва. Хlанз сона бlаргадеш хьо тlем тlа а хиттa майрен чlагlаерттан доа деш волга». Уж дешаш яьлар Серго Орджоникидзе ва. Цух соагlа цlа тlаязнь дошоа къаьлж фрочи оаьй цо Шериповна.

Керда экспонаташ а гойтар экскурсоводе. А. Д. Шерипова 1962 шера Советское юрта оттадаь памятник тlадоле «ТАСС фотохроника» корреспондента Ф. Байдалова дархкха сурт. Шоллагlча сурта тlа ва хlанз 104 шу даьнна Шерипов лоравеш хинна Гермиханов Доа. Из латт сесагаеца Социалистически Къахьегама Турпалхочуьна Кагерманов Овладарцев.

Вайна цlаккха вицлургвоацаш нохч-гlалгlай халкъа сий дола воl А. Шерипов. Цун цlи лелаю республика йоккхайча заводаша, юрташ, улицашa, пионерский дружинашa.

З. АЙДАЕВ.

СУРТА ТlА. Советское юрта А. Шерипова оттадаь памятник.

СУРТА ТlА: Шерипов лоравеш хинна Гермиханов Доа (юкъе латтар); аьрдехьарчар цун сесагаеца Кагерманов Овладарц.

БЕРРИГА НИЗ — ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

Вай республика бахамашна къахьегамхоша сийна, оьзда социалистически къа а йоккхаъ къахьегар Нохч - Гlалгlай Респотребсоюза ремонтни - монтажни комбинатан болхлоша. СССР-н Нохч-Гlалгlайчен кооперацин хьаха 50 шу кхаьча сийлене [illegible].

Респотребсоюза транспортни контора ремонтни мастерской марра йоацаш хинначa цу комбинатах хlанз потребкооперацe дукха хьаштана кхоачашду предприяти хиннай.

— Шерагара шу машаза дика [illegible] тха лаелерата, дуклагlа хул тоаe езача оборудоване, аравала езача продукци тайпаш, — йоах комбината директора Жабиев Суламбика. — Хlанз шерда йолаш а тикашкарча холодильникашта ремонт ергlола вай. обмоточни цех.

Тlаккха тхоьа хlана болча шоаза дукхагlа болхлой вашa бe.

Укхаза тоаду автомобилий дукха мотораш, цар сидениш, махка а будкаш а дlайхуьа будкаш, кхийоза вlамаш. Керда хьаь комбинато магазинаш айхава эша павильонаш. Комбинато яь уж павильонаш хlанз республика дукхача районашка — Урус - Мартане, Назрана, кхечахьа а. Къаьстта дукха а чоалхане я бола ба художественни цаца бе [illegible]. Художникоша кийчъяь вывескаш, плакаташ.

Ремонтно - сборочни цехе тоадача автомобилий моторашта заводера яахийцараш санна болх бу, юха дийн а елий, наькъа ара

[illegible] Хlанз [illegible] дукха [illegible].

Кердачо лоавьга укхаза дукха а хоза [illegible]. Шийна [illegible] хlана дац [illegible] хозу [illegible] гlирс [illegible], [illegible] дlа [illegible] формагlа хургболаш, из тоабеш, къаьнара оборудовани хувцаш. Шена дале а хlанз шоай формага диллача ца тарлуш дика дукхаистолаш lайра потребительски кооперацe система. Тикашта [illegible] хоадаь хинна уж е бахача наха: е кхьаьна организовени а магаш дlалар. Цу [illegible] уйла йа комбината специалисташа, болхлоша. Массанехьа а дац [illegible] хий, [illegible] тайпара сонаш йоалача латта нетолаш хоза а формагlа [illegible] а. Цу гlулакхe теркам тlа а бахийте, [illegible] хийн [illegible] [illegible] яза хоза, тоаш дола истолаш хьадер укхаза цу пайдаца дараш диса хиннача истолех. Ца лойташ вlаллаевдаьнкар дуккхача махка халкъа рузцаь. Хlайз [illegible] болхлоша чlоагlа дика а хетам [illegible] уж [illegible].

Иштта кхоь бу [illegible] хlандхийтача вахчай [illegible] ягъыла угольнехий, сиденеш еш дlадохийтача кlахий, кхыча материалий.

Уж берригa толамаш доах шоай болхах дика кийташ, хирнала, цlана дъахьегаш бола бер комбинате дукха хилар баьла долаш, кулгалхоша производства болх дика, вlашагlхьабоиккхаш, «болхлошта юкъера кхетама болх [illegible] организоване дика оттабаш.

Ю. ТЕГАЛОВ.

«СТАРОГРОЗНЕФТА» НОВАТОРАШ

Мехкадьтта дукхагlа хьадаккхаеш цуьга дlадолар лоьхарех лаьпъе дукха хlамаш карагlдуьлаш дезача цlейна накъавоагlа «Старогрознефть» НГДУ рационализатораш изобретательаша. Укх шера дlабаьча бархl бетта цар еннай 193 рацпредложения, царех балха юкъейаьхьача 153-че шера 60 эзар сома пайда бу. Цу [illegible] бlеь соагlа автор.

Рационализатораша В. П. Новикова, В. И. Лукохина, М. М. Татаринова еннача маьйрча предложенех управлене предприятех балха юкъейоалайь вышкашта тохкам бара, тlара хьайовха балкаш йоакха, блокаш. Шера дlа эзар сома пайда бу цо патчахьалхенна. Авторий В. А. Деркача, З. К. Гимадиева, А. Ф. Свиридова, В. П. Новикова И. Г. Шубина предложенех хьаьрй скважинe дlалайда дlаэмига диаметр йола насосно - компрессорни турбаш хьалйовхаве юлаш цlенъера балха йола бlорча комплене. Цу гlулакхо шера 9 эзар сома пайда бу.

Новатораша Г. С. Буланова, А. А. Ильина, И. В. Чадаева, кхечар еннача предложенех вlаштlехьдаьккхад скважинагlа чакх а боахаш лоабата маркхал хийчбехта шера 10 эзар сома пайда а беш.

Управлене дикагlчарех лоархlаш рационализатораш ба шера 3,8 эзар сома пайда бeш бола 4 предложени енна З. К. Гимадиева — скважинашта капитальни ремонт яра цеха воккхагlвола инженер, 8,0 эзар сома пайда бeш йола 9 предложени енна В. П. Новикова — цу цеха воккхагlвола механика, 4 предложени енна А. Н. Цыплаковa — мехкадьтта дакхаре оператор, кхо предложени енна Н. В. Бобликов — электромонтер, кхы дукхахберш.

«Грознефть» объединене дукхача шерашка хьалха латташ цхьаболагlа «Старогрознефть» техническа прогресс хьалхавар.

Карагlдаьннача лоамах бе [illegible] бен промыслове къахьегамхой. Цудухьа дукха ха йоацаш рационализаторий изобретательни семинар йир. Цига вlашагlкхийтар ВОИР-а юкхьенцарча организацей, профсоюзий председателаш изобретательстванеи рационализацеи бола инженераш а болаш 35 саг.

Цига ВОИР-а юкъьенцарча организацей балхах лаьца доклад йир Нохч - Гlалгlай областной Совета председатела В. Н. Евдокимова, предприятешкаре рационализаци болх тоабеш методех дийцар «Грознефть» объединена воккхагlвола инженера С. Н. Савостьянова, рационализаторий изобретателий вовкъосталца хоачашде дезача доккхийча гlулакхех къамаьл дир «Старогрознефть» НГДУ партбюро инженера, Социалистически Къахьегама Турпалхочо В. Г. Вибукова, кхинаш.

А. АЛЕКСЕЕВ,
ВОИР-а член.

Керайоазон изданешта кулгаш язду

Дика дlадоладенна дlахьош да Грозненски локомотивни депо болхлоша газеташтей журналаштей язбалара гlулакх.

Электромашинни цехе газеташтей журналаштей цабалара гlулакха корте латт цхьа мастер, коммунист Пакшин Владимир. Грозненски локомотивни депо из боах чекхбовлаш а воалара цаl ва из. Цу цехе къахьегаш воле 67 болхло дадь воаьнча тайп-тайпарча изданей 146 экземпляр. Слесара Шатеев Владимира «Правда», «Грозненский рабочий» яха газеташ, «Партийная жизнь» яха а кхыдола а журналаш яздаьд. Цун новкъоста слесара Шенк Юре кулг яьа 7 изданена, хайа газеташи журналаши яздаьд слесара Новиковский Александра а.

Иштта бертбоаллаш газеташи журналаши ездеш ба тепловоза профилактически осмотр еча цеха, автоматни дадалаллоьдо - заготовительни цеха болхлой. Уж яздара кантера дехьаяхча дика гlо-ноагl йойтаи ду цехий кулгалхочий, партийни профсоюзни организацей кулгалхоша.

200 экземпляр «Правда», 600 «Гудок», шlала «Грозненский рабочий» яха газеташ яздеда 1973 шера Грознерча тепловозникаша.

А. ФЕДОРОВ.

ДИКАГlЧА ТЕХНОЛОГЕХ ПАЙДА ЭЦАРАХ

Хьинаре хьахьег укх шера «Горскнефть» НГДУ № 2 йолча районни инженерно-технологически служба коллективо. Скважинашта сихача ремонт эксплуатаци еш, кий чухийташ мехкадьтта тlоапашта некустовни йиз доаттабеш, дикагlча технологех пайда ийбеш къахьегаш ба мехкадьтта доахараш. Цу тайпара мероприятеш балла юкъейоаллача къахьегар бахьан долаш дукхагlа хинад хьалоакха мехкадьтта. Бархl бетта шийн хинна хинна хьалха хьоачахьа вовкъостел, шоай декхараш тlехкхоачашдеш къахьегаш ба сентябре. Хlанзала шоашe соагlа мехкадьтта дахийта «Iьрма дошуш» 4 эзар тонна дукхагlа ха. Уматгиреев Iусман, Вурор Юри, Газиев Вистан, Жуков Михаил, Абозин Валентин санна бола дика операторех йилабо ха кертерча знаьгъе службе могие тоалаш захара бахьаш.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ДИКА ХЬУВКЪАМ ЧУВАХЬ

Укх шера Тийрка йисте дохар санна дехьа ахка дена ха дагаргlаш къовлоишта е. Бlийхача иальнаш бекьача махок дохьадаь лаьтте эттlар.

Цхьабакъда, Надтеречни района «Братский» совхоза Гишеоов Кирмаc кулгалхдеча механизированни бригадa кхай тlара цаья 20 центнер йолча хlара гектара тlара 22,1 центнер фуалъахьа хьамкlаш йоал.

Сад-боахи вlаши къастамехьа кхай тlа арабоал механизаторашь. Бахъхача мара сацийтан болх. Цхьаккха сахьт зехьа доаллац. Кхоь тlара хьамкlаш шера бlадалах дlадуваш ба хьамкlаш лелаеча звеной звеньевой Вахбатиев Сульмин Тамаскинов Шапен. Цхьанне хьамкlаш хьаттех шоллагlчо силосин масса мурийгозара ферме дlахкуь цар. Укх шера доакъар lалашдега алиткъала дал. Цудухьа оргагача торенех бизз пайда эца лаьрдlац укхаза. Доакъера лаьрхlа къийчъю гадуаргай, къийолча юртбоахама культурай отходаш.

Хьамкlаш чуэцача дика бола бу механизатораша Хажмурадов Пашас, Гензиев Шамади. Хlара дийнахь из гектар чуэц шерз саго.

В. ЮСУПОВ.

СОВЕТИЙ ЛОАРХІАМ ЛАКХЛУ

Нохч-ГІалгІайче советски халкъий барттайнача дезале

БЕЛГАЛДОАЛАШ кіант да, Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша ухl шера СССР хьалхи Нохч-ГІалгІайчен автономен 50 шу дизар дездеш хилар.

Шуй печнаьлисаен ах бІаь шу дузача юбилейна советски халкъ маьхадоде низ бенна, мощхаз санна экотадехна, Коммунистически парте кулгалиц, цун Програма тІе, КПСС XXIV съездо белгалбаьча новкъа гІоле бІубении кьалхиниш латта дехкарш кхачищде лаьрхІам долаш.

Парте XXIV съезда исторически решенеша дегаш гІоздаьхна болча вай республикерча къахьегамхоша толаме кхочашъьнй нисларІчa пятилетка хьалхарча шера заданеш, кІьта хІанз, сийлахьча юбилей сийна лелаеча социалистически эшь юкъе а бахна тІагІертта кхочашдеш бовкк тІенйца доцчий социалистически декхарш.

Шойн гІуллакхашта праваш боккъонаш еннай къахьегамхой депутатий Советашта. КПСС ЦК Ссцамгсн СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указашши хьежжа Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совето Законаш тІеийцад къахьегамхой депутатий района, города, юрта, поселка Советехь хьахьехьа. ТІанйцача Законаш ма ерра хьакьелх Советий функцеш, бохкана культурен дегІакхуьлача деррнгача доакъош ара цар боккъонаш декхараш.

КПСС XXIV съезда решенеш кхочаш а еш, вай республикерча къахьегамхой депутатий ерригача Советашен цар исполкомашен чІогІьмй экономикин культурен дегІакхуьйлара бакача наха кІара дениа эшараш дІадехкараш кхочашдара шеаш еш йола алиш, инициатива дуккагІо йолаш, шойн безктоккам бнаэа кхетабеш чаккдоах шойн гІуллакхаш, пеничьалискен иаькъаца доагІар дизавгІа хьадех шойн территорешта тІе адача ерригача боахама организацешкара, шойн бахк формаш эргайолаш тоаме.

Къахьегамхой депутатий дукхача Советаше КПСС XXIV съезда решенешка хьежна аргабаьккхаб шойн болх, уж кхочашдара дахьсра декхараш дийцад, ста а я чактйоах практически уж кхочашдергдолаш йола хьадое мероприятеш.

Из эргапо къастта шаьра бІаргагу къахьегамхой депутатий Шелковской, Заводской, Грозненски, Шаьле районий Советийн цар исполкомаш болаже хьехьача. Советашкен цар исполкомашкен дуцийта уттадеш долча дешаех лаьца тІанйцача решенеш чІогІа вниани ю экономика, культура дегІаяра, бахача наха ду коммунально-бытовой гІуллакш тоадара.

Къахьегамхой депутатий Шелковской районин Советан цун исполкомо дийцача дешашка хьежача гуш да, боахамех социально-культурнин декхараш кхочашдара дахьсра шиш моттиг исполкомо ниййса херна хилар. Ерам да уж дешаш района кхачаш чхьегІарен промышленность бохьдадараш, сом, комсаш чакхйоахача сезона кийчъара хьакьехьа; культурни фондашкарча средствах района предприятешка пайда эцара лаьхьехьа; культурно-бытовой гІуллакхашта лаьркІа объекташ эксплуатаце дІаяллара плацаш кхочашъяра хьадехьа; лаьттаех бнеза пайда эцара хьахьехьа.

Совета балха юкъе хьинара дакъа а лоац, доккха новкъостел а ду къахьегамхой депутатий районин Совета массазарча комиссеш. Масала, юрта боахама дешаште йолча райсовета массазарча комиссе (председатель нов. С. А. Шамхов) тІахьожам воаттабу бІаьстан юкъа кхаьчна дечаа болкий лелама хьакьехьа, хьакхІаш дІаера плен кхочашъяра Хьакьелье Совето тІанйца решенеш кхочашъяра. Цо станичнин юртийн Советашта могадир дІеййнача хьакхІашта гІуллакх деча кьинара дакъа лоацилга, хьакхІаш чуийца хіллеца йовча зоне белгалара участкаш предприятей, организацей, учреждений коллективашта дІаекьнига.

Уж рекомендацеш тІанйцар, цудуьхье гІуллакхаш пелза сонна тоа а делар.

Районин Совета болх вІаштІехьбанкхари цун стади станицийн юртийн Советашта а хьокхам ба. Хоаш ма дерра, Новощедринскин Прасоберезниенскин станицай Советаша инициатива йолаьй общественни лаьттаех пайда дикагІа эцар дуккьа социалистически ехь а йоржехь. Районерча ерригача юртийн станицийн Советаша бонка болх чакхбоах лаьттай мелиоративни хьал тоадара, тесса дита, тух тІадаьхина лаьтташ карадерзадара, гІомараш йолча аренашка хьу дІайогІара, кхаши дагІенашн лорвергІолаш доля хьун оасаш дІадогІара.

«Червленский» винсовхоз шой йистсштен тесса дитача лаьтташкен обработка ярах, кхьйола мероприятеш чакхъякараш дІадуга лаьттам 30 гектар алсамдаьккад, насос оттаьй, хий дахна канал даьккхад.

Доаньяраш кийчдара республикански семинар хьй «Красный пахарь» ахача колхозе.

РАЙОННИЙ городской Совета хьакьехьарча Законе еннача боккъонех пайда а эцна, Шелковской райсовета исполкомо решени хьй Шелковской станицерча предприятей средствашн вІашагІтохара а хІанзарча кІезига ніз болча алх котельнеша метта юкъа цкьа котельни хьайъе а. Из решени кхочашъьйи я.

Город Грозне Заводской райсовета исполкомо дикка болх баьб моттигера промышленность, торгеви сеть, общественни кхачан, бытовой гІуллакхаш ду предприятеш дегІайоелаяра, чуйе цІеноа, социально-культурни гІуллакхашта лаьркІа, коммунальни боахама объекташ хьаьъяра, моттиган товера. Лоацача хана кхачашдир шоллагІа трамвайн некъаш декхара, стадионе реконструкци яра, кхыдола новрхІама бахкаш дера, бонизе бокк чакхбаьккхаб района товрарн санитарни цІеноа ярах, хІьта но баьоли долаш районе парте горкомех горисполкомех карара кара тела ЦІе байракх а еннай.

Юртийн поселкайн Советаша лелеча социалистически эшь юкъе а яха, 1971 шера дика кІаьмаш кароагІдьмнад цхьайолча Советашта. Масала, юртбоахама продукци эцара печчаьлакхен плен тІехкхоачшъьнй Курчалой юрта Советон цун исполкомон (председатель нов. А. Б. Даниаев). Социально-культурни объекташ хьалъера лелама тІаьхьожем а лоаттабеш, Совета депутаташа, массазарча комиссеша, общественности хьинара дакъа а лоацаш, Совета вІаштІехьдаьккхад 53ô моттиг йола школа, 250 моттиг йола культура ЦІа эксплуатаце дІапулга, водопровод юллинга, артезиански скважинаш йоаэнлга, 300 метр дІаьха некъаш дохинлга, всеобучаь доля закон кхочашделга ІалащдІьд. Юрта Совете инициатива йолаьй массе моттигера культура дегІайоелаяри СССР хьаль 50 шу дизара сийна мак бана пункташ тоаяри дукха социалистически ехь йоархаяра.

Массеха шера вІашта хьалхара моттиг лелаю Грозненски района ГІшмовски юрта Совето (председатель нов. Р. Р. Томилин). Юртбоахама продукци эцара печчаьлакхен задани кхочашн тІахкхоачашн елга ІалащдІьд Совете. 800 метр йохача тротуараша асфальт йиллай, 20 эзар декоративни ган кІотарги дІаегІай, хьалхьмй баш, 2 типа, столови, чога гІирс тоабу мастерской, дитта а цІонде а берзагьам дІачуийду пункт хьийнадай.

Дукхча дика гІуллакхаш караг1Ідьмнад Эпистанкенски юрта Советан цун исполкоман (председатель нов. Ш. М. Чапаев), Калиновски станичии Совета (председатель нов. Ф. В. Зайцев), Автурински юрта Совета (председатель нов. У. Х. Джабаев), дуккхача кхычарна.

Къахьегамхой депутатий ерригача Советаше ухх тІехьарча кана ІалащдІьд Устава тІе дьиначе боараме Советий сессеш еага, дурца уттаду дешаш къестадача депутатий хьинар лекхделга вІаштІехьдаьккхад. Цхьаццайолча хана производственни участкаш йолчи моттигашка ю сессеш дешеш кийчдечен дукцачен бригадай, фермай специалисташ, кулгалхой, производства хьалхалаттараш юкъе а озаш.

Советий ерригача исполкомаша шойн гІуллакхашта хьалхара отчет хьй Советий сессешкен бакача нака хьалхашкен, дуккхача массазарча комиссей, Советий депутатий, общественни самодеятельноста организацей болх тоабенаб.

Советий организационно-массови болх дІахо тоабара дешаш дІйцар Советий декхарий лаьгъехье РСФСР Министрий Совета Председателя хьалхарча заместителя нов. А. М. Школьникова доклад а еш 1972 шера апреле хиннача Советий болхлой Ерригероссийски совещание.

Вай массено а дагахьба деза, укх шера дІабахача хьалхарна алх батта печчаьлакхен докккха декхар вайна тІадиха хилар, промышленни продукци хьера ер шера планаш кхочашъьпеже цуна реализаци елган вай кхочашда дьш хилар. Советий сегогІа доле декхар сонаш лагт цьна, ца лагт, Совета хІара депутата, хІара советски болхлочо СССР хьалхи Нохч-ГІалгІайчен автономен юбилей тІекхоачаш уж декхараш дІатахара, ца дехш дикареш дладакара, пятилетка шоллагІча шера заданеш тІанйца социалистически декхараш хакал хьалха кхочашдеш шоаш дакъаца тешамий хьакьехьа партехи правительствене рапорт далара ший деррига низаш, опыт, знанеш тІаэцитара, къахьегамхой низаш, деррга ший тераненаш резерваш оарцагІьяхарен.

Цхьаккха а юкъера ца йоалйташ ерригача предприятеш организацешен ритмичне болх болга, производственни планаш дерригача хьакхамашта тІоцшане, кІаьра батт-батта кхочашъелгэ вІаштІехьдаккха деза къахьегамхой депутатий Советаша. ЧІогІь планаш юзараш юхлаенйд гІуллакхийн занен да. Уж кхочашъяра тІагІертта къахьегга деза. Селханарчуя дийнагІа бо беза вай болх таланц кхочен, — [illegible] Л. И. Брежнева профсоюзий XV съезда.

Тахано доацаш да капитальнин чуІона цІенай-бытовойн гІирсаш хьалдара гІуллакх. Къахьегамхой депутатий Советаша чІогІа беза гІуллакхьяча, организацеш оттаьча хамашкен болхам дика кхочашдеш планаш чакъхара дакъа бача баша шойн лоаттабу тІахьежам.

ЙіслагІча пятилетка шорттора декхар а даь оттадаьд XXIV съезда — социалистически производства дегІайоелаяра тешаш лакхъяра ларда тІа халкъа вакара материальни культурни боараш дика айбалга Іоццадар.

Цхьабакъда, дуккача моттигашка но болх мела лел. ЦІенхашта кхочамбоацараш да торговли, общественни кхачан предприятий балха тІа, бакача наха культурни коммунально-бытовойн гІуллакхашн доча.

ЦІенхашта кхочамбоацараш да Советий организационно-массови балха тІа. Советий сессеш хан-хана ца гулъеш, кхьоаза кийчлоаш, хІоалех депутатие декара кІезига лоацаш чакхъоалаш дуккла моттигаш нийслу. Бола шерра дІабоэхийтаю лелабеш, депутаташкен бакача [illegible] хьалдахьаб хоаш беш хьалхагІа ль [illegible] решенаш кхочашъяра [illegible]. Советий исполкомаш балхаш лаьца [illegible] предложенешкен критически замечанешкен къастаенча тІеххагІа хьакьехьара хьалхьалла.

Кхочаш болаш тІаьхьехам лоаттабаш хьаьнагІа, къастта а харжамхой лакхдаш лаьца, ль хІана решенеш кхочашъяра. ТІахьожам лоаттабара кІезига шикарув массазара комиссеи, депутатем, активе, специалисташ.

Къахьегамхой депутатий Советаша чІогІа беза граждании предложенеша, заявленешка, жалобашка хьажара порядка доле СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ кхочашдара лоаттабу тІахьожам, чІогІа бехкестаме оза беза сонтабьнна, къахьегамхой декхараш эцараш тераши ца деш, сагах дош ца хетам боле нах. Советашта цхьаькхана латте дикахий декхараш кхочашдара кІоергем макха вагІерахьарен знанеш болаш, политически самхетам лакха болаш, профессиональни кийча дика йолаш хила беза Советий белхлой. ХІара советски болхлочо кІаьд ца душ бола бо беза ший политически гІуллакхийн знанеш лаккхъяра, вечьарчи лаккхарчи дешара заведенешка заочни сейрийнин дешара таронаш пайда эца беза.

Шоаш мо, партийни организацеш толамеча кулгалца къахьегамхой депутатий Советаша шоашта хьалхалла латта коммунизм хьалхара декхараш толаме кхочашдергдолаг, пятилетка задание а СССР хьалхи Нохч-ГІалгІайчен автономен 50 шу дизара сийна тІеийца социалистически декхараш а хенал хьалха кхочашдара къахьегамхой низаш оарцагІдоахаргдолаг, вай Советски печчаьлакхен низ чІогІабара юкъе шоашъяра дагтІаш дай дакъа лоацаргдолаг.

И. ОЗДОЕВ,
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель.

КХОАНА—ХЬУН БОЛХЛОЧУН ДИ

ЦІЕЙ ДЕЗДЕШ

Кхоана вай республика хьун боахама болхлоша дезду шойн цІей — хьун болхлочун Ди.

Тахан хьун промышленностера болхлой кара я вай хенара тІехдика техника, производственни а культурно-бытовой а объекташ.

Партех правительствех дийна йоаккхо ю хьун боахам халдонаэ дегІаххувлара, цун материально-технически бава чІогІъяра, хьун болхлой вахара хьалаш тоадара.

Парте еча йоакхонна хьинарерча къахьегаица жоп лу хьунна болх бечар. Боккха болх бу цу дакъа республика хьун боахама управлене коллективо а. Цар йоацача, из вилача дІайогІа керда хьу, йолаш йола хьу лорию, мах йора попа хьу кийчъю, чакхйоакх. Хьу цІенъеш, кийчъеш юсача отходех халкъа эша тайп-тайпара товараш ду хьу лелаераше.

Масала, цар ду тускараш, новраш, дагтонаш, Іерджаш, тарш яшкаш, бешкаш, пелаш, вІараш, кийчду хьоккийн савргаш, сувенираш, кхыдараш.

Цул совгІа хьуница болх беойна жа а, нокхарий а, бьцададараш а леладу. юрта боахама тайп-тайпара продукци лу Даьхенна.

Хьун боахама болхлойа шоай декхар кхочашдара доккха новкъостал ду Управленерча гІишлошъераша а. Царча чубала цІеноаш, производственни а культурно-бытови а гІирсаш хьалду, йолаш долчарна ремонт ю. Хьун боахама управлене гІишлошъераш дика накъабаьххаб хьун болхлочун Денна.

Масала, эдапештех гІирсаштен капитальни ремонт яра болхна бархІ бетта эадани 118 процент, капитальни вложенеш кароерзара план 118 процент кхочашъьй, хІаьта цуица цхьана гІишлой-монтажни балхаш дара план 122 процентага кхочаеш. Керттера фондаш юкъейоалхара задани 124 процент кхочашъьнй.

Дика производственни толамаш дьхад прораб Д. А. Безрукавчий керте латтача Ермоловски леспромхоза коллективо. ГІишлой-монтажни балхаш дара укх шера бархІ бетта план 160 процент кхочашъьнй цу коллективо. Хенал кхо бутт хьалха йистебаьлар гІишлошъераш хьу хьаярлучеа 2 километр бІаьха некъ билла. Дика къахьегарие, норма 130—140 процент кхочашдеш хилара белгалбаьнна ба цу коллективера дуккха нах. Царех ба шофер Гельзаев Керам, гоейдоса тІа болх беш вола Алдаев Іалавди, плотник Мусаев Галани, болхло Керимова Нуржан, кхыбараш.

БархІ бетта производственни план кхочашъяра Ермоловски леспромхоза цул а процент шера тІехкхоачашъьяра Сунженски хьун комбината коллектив. Цига прораб ва П. П. Доценко.

Шоай цІей мерда хьалхьача конторай зданешка дезлерга МагІалбикерча лесничестваш Насыранлеспромхозен коллективаша.

Укх шера хьалхарча ах шера план толаме кхочашъяраца дуэадеинта Российска Федераце хьун боахама промышленност министерства кхы тІа а 50 эзар сом ахча хьожадаьд вай республика хьун боахама управленена, гІишлой-монтажни балхашта лаьрхІа.

Хьун боахама управлене гІишлошъераша шоай деррига хьинар оарцагІдаьккха къахьегаш ба СССР-и Нохч-ГІалгІайчен автономи хьаль ах бІаь шу дизара сийна шоаш тІанйца декхараш сийленца кхочашдара. Уж шер, шеко йоацаш, кхочаш а дергда.

А. ЧАХКИЕВ,
Нохч-ГІалгІай АССР хьун боахама управлене прораб.

ІАЛАМ ХОЗДЕРАШ

Пятилетка шоллагІча шера план хенал хьалха кхочаш а ей, СССР-еи Нохч-ГІалгІайчен автономен ах бІаь шу дузача юбилейта къахьегаиа совгІат кийчдара хьинар кхо ца деш къахьег Хутиев Юсапа Мустафас кулгалдеча Назрановски лесхоза коллективо. Цудухьа хьун болхлочун дезача цІейна дикача толамаца накъьенай из. Укх шера 158 гектара тІа дІадегІад боча бІараш. ГослесфондагІа дІадегІа боча бІараш 38 гектар а, планагІа дІадогІа дезаш хиннараш 30 гектар мара яцар. Цул совгІа колхозашкен совхозашкен ялат дІадо йиш йоацача 120 гектара тІа а дІадегІад боча бІараш.

Шабахача бархІ бетта дукха балхаш даьд хьун боахама болхлоша хьун гІуллакх деш а. 1692 гектар йолча гаьнашта юкъорен царна гонахьарен лаьтта аьхад, гаьнашта юкъе оасар даьд. Заданел совгІа гІуллакх даьд 152 гектара тІарча хьун культурашта. Ер шу доладенча дена планагІа лаьрхІачул совгІа лесхоза болхлоша кийч а я ль дІахьайтад 8 бІаь кубически метр хьу.

Боккха боахам ба Назрановски лесхоза бар. Цу чу йоагІа Карабулакски, Арамхински, Малгобекски лесничествош. Цига ерригa а 37100 гектар я, царех хьу тІа йолаш яр 34 эзар гектар а. Иштта йолча хьуна дика доал ду лесхоза коллективо.

Іалашдаре боккха пайда бу лесхоза [illegible] цахе. Хьу кийчъеча хала нийсача отходех цига хьаэ колхозашта, совхозашта, нопсерии предприятешта чІогІа эшаш йола хьакхаш. Уж чІогІа хоаттам дика дІаоцаш я. Цеха коллектива болх дика вІаштІехьбаьккхаб Хамхоев Юсапа.

Цхьа бутт дІабахийтабеш цо укх юбилейни шера печчаьлакхен план дикка тІехкхоачаш ца ей. Товарни продукци арахецара план йис бетта план 11-ча сентябре кхочашъьнй цо. Бутт болалехьа хиннал совгІа арахецаргья хьораш совгІа кьаха лаьшш. Продукцена реализаци яра йис бетта задани а 10-ча сентябре кхочашъьнй цеха болхлоша.

Шера планагІа 12 эзар сом пайда бе безаш я цеха коллективе, хІьта цо из дуккха а дуккагІа бу. Укх шера бархІ бетта планагІа лаьрхІачул совгІа цо бол пайда 1300 сом дар. Из кьахинар планал совгІа продукцена реализаци ярах, арахецача продукцега дІабода мах лохбарах, бедьі, электроэнерги, материалаш кхоарах.

Хьун болхлочун дезача цІейна накъабоагІаш хьинаре къахьегаш ва станочник Аушев Борис, лесник Калоев Аюб, хьу хьокхача бригада бригадир Кузнецкий Яков, кхыбараш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ХЬИНАР АЙДЕННА

Товарни продукци арахецара план 107 процент, продукцена реализаци яра план 104 процент, хьу арахецара план 112 процент —иштта ба Шелковской механизировании хьун боахама укх шера 8 бетта хьоккхам.

Цу юкъа 300 гектар хьун культураш дІаегІай. Шелковской района Коминтерна цІерагІча колхозе кхоатскъа гектар хьун оасаш дІадегІад. Малхбоалехьара мух юхабеттара низ бола пен хинцарна дІасттаргда уж дукха ха йоллаш хьа.

Колхозашта, совхозашта, республика предприятешта лаьрхІа кІара шера 60 эзар тарш яшка, 400 кубически метр шпалерни бІоагІий, 500 кубически метр комсашта лаьрхІа хьоккий, 15 эзар кубически метр дечиг, 170 тонна дахчан кІор, дукха кхыйола продукци арахеца еаш я хьадешн. ХІьта цар арахийца дикна дуккагІа хул.

Хьун боахама кшалесхоза дикагІчарех лоархІаш я вай республикие. В. И. Ленина 100 шу дузача хена «Къахьегама сийле» яхача миданка тІа дІаязйир цун цІи, хІьта лаьттан вилов широи ковхадергдоацаш дика гІуллакх дара дийнача конкурсе II стІепена Диплом еннай цунна.

И. ПЛИЕВ.

УЛЬТРАЗВУКАЦА ЛОАТТАБУ ТІАХЬОЖАМ

Дукха сийлен къахьегама гІуллакхаш карагІайнйиза «Грозэнерго» районни энергетически управлене Старостина Евгения Дмитриевнас кулгалдеча металлаийн сварканн лабораторе коллектива. Доккхайн безктоккамен балхаш ду цо теплоэнергетически оборудовани хьаеча, металла, юкъерен лакхерен давлени йола трубопроводаш кертача оаша тІахьожам лоаттабеш. Коллективо хІанз беча тейпара-цІенен дикон ва болх-ба торо хул вай мехка хьаль юйда ультразвукаца тІахьожам бу спектральни анализа, рентгеноскопе приборашн лабораторе доллахь йоланда.

«Грозэнерго» теплоэлектроцентралашта юкъе укх шера эггара хьалха укхаза балха юкъебоалабеьб мукх дІаекика гІерташ турбаш къоагее а ца еэаш турбай ониашка хьожилга. Цу рационализаторски предложене автораш ба лабораторе операторашн — дефектоскописташ Доценко Александр Иванович Жигалин Виктор Иванович. Ерригача энергосистеменга цу предложене бергбола пайда 30 эзар сом ба. Цул совгІа цо дикка дарегІа, дикагІа, оасарегІа хулийтаргда ремонтни балхаш. Вай республика промышленни предприятей лабораторей болхлой теркам тІаозаргболаш ба ультразвукаца беш бола тІахьожам.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Доазол дехьара

ПЕКИНА ВЕЛИКОДЕРЖАВНИ АКЦИ

Бенгладеш Халкъа Республика, бахача наьха дукхагІа дакъача дунен тІа бархІагІа моттиг дІалоацаш, 80 совгІа мехко бакъьяь тІаийна, ООН-а специализировании учреждеиешка — унахцІено лоралра, Деррига дунеи организаци, Дунен халкъашта юкъерча организаце кхычаьа дІачуйна йола печчаьлакхе юкъе йоаьш хьеллертья ООН Генеральни Ассамблея XXVII сессе.

Генеральни Ассамблея сесса Бенгладеш юкъейоацеш хьаьлаяртья ООН-е дІачуэзара хьакьехьа Кхерамален Совете цо дьча дехаргашхьожача цана КНР веталю вето дукьалтьаьккханнь (из бокъо а Китая Совета массазара [illegible] из хилараx).

ООН-а дипломатически тІахьрашка кІоагІа ца новкъе а хазена къайлагІа хул доагІаш дунец цу хьакьедье, чаххьан халкъа республика вокданна некъ дІакхьийлаьб кхаш. Цу хабарешта юкъера хьахолу КНР-ас лакхйоакха политика из хьакхайкача деклорацешта тара йий-хьогІ ваьна хетам йола шеко. Иттт бутт хьалхагІа ООН-е баьккаче китайски викала цхьа санна дуккхаза а хьахкайкалаьд, дегІаухача печчаьлакхенашта шоай мукъагІа хилла лоаш хилар шоей мелно ваьзе хийа хьаллоац ахаж. Пекине кхьисттех цандат ахар санна йола хІана а еннай вехьоалегІча дунен» аьлаха цаІ мара йола галовхара лидери хилара боньо шийна кхочаеш. Бенгальски халкъо хьамнен - колониальни кхоимн лоаттабеш хьадника печчаьлакхе ООН-а юкъейта ца тигаро цу селхате дІайодоьй уж ма йийна сине полноночаш.

ООН-а штаб-квартире дагаухийт, шой хоак сийлахь - йоккха держава ма яхаш китайски делегато каст-каста белгалдаьха хилар. Из дага а удийташ шоаш поайша хеттар ду: малагІа малам долаш я Кхерамален Советера йиза бІаь процент великодержавни йола Пекина акци? Политически къмзал — дегІаухача мехка юкъара викала тІеттa йоашх Бенгладеш дукхьал моральни хийна а, новкъостали оагІув хьаллоацилгам эшаш йолча хана дукхаьа хьакха китайски вето КНР-ас ноастагІал тІехь доладь гІуллакх дукхьал из республика дІакъоестие, дунен халкъашта юкъерча сообщества членашта юкъе «гІуллакх доацаш яр» аучнх а лаьрхІа да.

Дунен халкъашта юкъерча прессе лаьсьарча специалисташа белгалдоах хьайхагІа а оттаьь дуккха условеш Бенгладеш Республикан кхочашъелга дІадийхача, йоцта ма дарра аьлча ООН-а чуйиаьча балетах ший мах оттабьча китайски викала юрцша юридически вІаштІехьйоацаш хилар. ООН Устава 4-ча статьяс боккьонна хьостаду ООН член хила йиш ю малаа. Цу статьяс ма ядар доаллаш я Бенгладеш Республика, цудухьа ООН-а чекхаш доля мехкаш. Кхерамален Совете Аргентина викало аьнначох, «дукхьал ма де хІана долаш дамар Генг ахача ха йистера на къамен ну цхьан хана къонаа моак организаце хьачуэзара тІехьа голосовании эр мара». Цхьабакъда, великодержавни политика уйлаш лаархІамегІа хиннай китайски викала дунен халкъашта гІьерча правал. Дукхьала голосованн а яь, но цу цхьан хана хьехьенаха ООН универсальноста принципе а но хам беш ма хилар.

Юхара а ООН-ера законни бокъонаш дІалургьа Бенгладеш Халкъа Республикана, КНР-ера законни боккъонаш лун сонна. Цхьабакъда уйлашаи [illegible] дакдалийтаа халкъаш шой дукхьегІаш кхычерех тейна хІана доацагта дехара [illegible] Пекине дийна хоаь.

Г. ГЕРАСИМОВ,
АПН соб. корр.
НЬЮ-ЙОРК.

Вай доттагІий мотт

Эттара хий — «афганка» а тулли, няуттъа малхбоалехьара акцент йолаш фола эІамиса саг тІавийраза «Сога хьежаш Іелахь, со юхавоегІаргаа хьона...» яха К. Симонова стихаш ешаш вагІа. Асадулла я пук иІи. Афганистана юрта боахама Министерства болхло ва из.

...Эрсий мотт хьехача курсашка дешаш баьгІарашка хоаттача выпускной экзаменаш тІа да тхо. Массеха шу да афгано-советски доттагІала Общество уж хьайийла.

Курсашна дешабегІарам — студенташ, болхлой, гІуллакхера нах. Укхаза занятеш ю Кабульски политехническа института эрсий метта кафедрерча преподавателаша Н. Хрусталевас, И. Нефедовас, Т. Зотовас. Аркха эрсий меттаэрча урокех тІа ахараl совгІа, студенташ каст-каста хьеж царна Советски Союза вахар довзийташ, цун дукхача къамий культура йовзийташ долча кинофильмашкен диафильмашкен, художественни литература мердаларен деш, дийшари бІаргадайнара кхьана дуаш.

...Экзамен хоаттача [illegible] хьалхашка латт йоІ. Къона афгански поэтесса Хуршид-Аттан я из. Дог тохаденна а йолаш дешо «Татьянай кисьмо» тІера гІорлоаш нуглараш. Гуш да, цун дега гергеи ю кхетадеши уж ниййр. Гаьнарча афгански лаьттаи тІа са [illegible] Пушкина стихаш...

Дешаш шагІенча тхьмеа ницайтта сайто эрсий меттаэрча шин шера курсаш йистехарах дипломаш дІадийцад укх шера. ХьатІехулча шера дешо, афганашта лоаp хІоачеш а дешо, кхаь шера хургболаш ергья уж курсаш.

Эрсий мотт Іомабе лоарам дукла ба. Цу тайпара курсаш я иштта Афганистана просвещени Министерства а, цига хьехаш ба советски специалисташ А. Жалмова, А. Лозин, Е. Сибаркин.

Шерехера шерига дегІаудаш доаа советско-афгански экономически бузамаш кхы цхьацаа наье стимул а я Афганистане эрсий мотт Іомабара. Советски Союза новкъосталца хьалъеш латтача ерригача объекташка болх беш я курсаш. ВІаьш афгански кагировой хІара шера Советски Союзе деша ух. ХІанзале а советски вузаш йистеяьна дуь бІаь совгІа саг ва Афганистане болх беш. Шоай мехка хиа цІабаьхкача шоаш лакхера образовани яьаьаача вузашкара бузамаш хокдадаш цар, шоай хьадика хинначо преподавателашка къьхатаи дІахьа кхухьийт, хІажо а шаьрбу эрсий мотт.

Кабулерча книжкай чиай тархеш тІа бІаргаго йиш я эрсийча советски писателий произведенеш, периодически литература. Уж книжкаш сиха дІайлду. ХІара шера дуккагІа хул эрсий меттадаш дешаш бола афганаш.

Р. НАДЕЖДИН,
Кабул. АПН соб. корр.

ВЕНГРИ. Мехка шинчох еыйсса ах Іалама газ лоаттам массахш шу хьалха мара, бола бе йола из сонача республика къуайса ухлача Сегед-Альдье ахача мехкъаьтта газови бассейна.

СУРТА ТІА: 400 кубометр хІаране боараш бола газохрайлища.

МТИ—ТАСС сурт.

ЭСКАРЕ ГІУЛАКХ ДЕШ ВА ВАХА

Укх депошка боккха кхаъ хиннаб Наьсарен районан Бурокlан бахача Веджижевгlар Мукарий Фарзетан Буэвй Джабраилан. Цар воl — Ваха гlулакх деш волча эскара дакъа командира даьнен - наьнен баркал оалам кхаьчад. Цу тlа йоах.

«Шун воlа, Веджижев Джабраилан Вахас, гlулакх деча эскара дакъа командованига дегlаьра баркал оал шоана вокха кхевар. Вахас фу лехий вай Даьла, из за тlехьа политически кийчча отличник».

Эскаре гlулакх де вахалехьа Веджижев Вахас чакхъаьккхай Наьсарен районан Бурокlалара юккъера школа. Цул тlехьагlа г. Орджоникидзе гlишлонгъеча участке болх беш хиннав. Цунна ваггlаш а, болх бечa хана а, хlанза хlанз Эскаре гlулакх деш волаш а Ваха шийна тlадилла хlама дикка кхоачашдеш, цa хаьр lомадe гlерташ, шийна уллувчар йошалe ловзийта воллаш хьалхагlа.

ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЕРАШ

Нохч - Гlалгlай гlишлой управлене чуйоагlача шкатта гlишлой монтажни участкашта юкъе дикагlарах а № 9 йола гlишлой - монтажни управлении № 105 йола механизированни колоннех.

Надтеречни районе Знаменске чхьагlар доакха завод ша ба пов. Азарна кулгаллеча ПМК-105 гlишлошъераш.

Кастта эксплуатаце дlалургйолаш я шера 15 эзар тонн комсаш чакхйоахаргйола [illegible].

Ленински районе Шолж nlендара канализаци еш ба пов. Байсангуров кулгаллеча СМУ-9 гlишлошъераш. Сиха дикан ду цар уж балдаш.

В. ЭСМУРЗИЕВ.

ШОФЕРАШ КИЙЧБУ

Дукха шофераш кийчбаьб Нохч - Гlалгlай автотранспортни управлене автошколаш цун филиалаша. Хlанз цу школе ухо бетта йолча дийнаьарча курсашка 46 саги бархl беттарча сайрайнарча курсашка 42 саги ва деша.

Ишта шофераш кийчбу Урус - Мартанерча, Шелковскерча, Наурскерча, Гудермесерча цун филиалаша а. Царна юкъе эттара дикагlа болх беш я пов. Айрнова корта латта Гудермесера курсеш. Волха йоакха опыт йолча (14 шу да из цу балха тlа воле) Айрнова дика [illegible] дешар. Хала болхана эша специалисташ дика кийчбарах юбилейни медаль еннай цунна.

Е. АФАНАСЕНКО,
автошкола директор.

«ТЕРЕК» НОТЪЯЬННАЙ

Сапарднийнахьа С. Орджоникидзе цlерагlча стадионе Грозера «Терекн» Степанакертера «Карабахн» лейзар. Хьалхарча минуташка дена вай футболистий гоазаа дакхагlйолга гучадоал. Уж хадай, тактически сурт долаш доаз. Вай спортсменашта шоай дукхагlа йола атакаш Толстовиген Михеевиген гlолла чакхйоах. 13-ча минуте массехк хьаьша lехавнь Сипькос хьатеха бурган лакха кхоссавеннача Толстова корта теха наlарашка чутох. Счет 1:0.

Цул тlехьагlа кхи а сихагlа лоаза боал вай спортсменаш. Михеева гаьнара теха бурган наlарий бlоагlах дlахкхиттар. «Карабахи» наlарашкара дlабовлаш вай футболисташ. Ишта 18-ча минуте цар из гоаза комбикаци Желябовске шоллагlа бурган чутохаш чакхйоах.

Дlахо а дикагlа ловз «Терек». Цхьабакъда, 23-ча минуте хароцаьна, прием а вь вай защитникаша Іовожаву хьаший командера Нагаев. «Карабахи» футболиста Мелкумова гоаза тох штрафной. Счет 2:1 хул. Из «Карабаха» футболистий цу гоазанах тlехьара баьнна аьтте бар.

Хlаьта «Терека» футболисташ хьалхара тайм чакхъаьлалехьа кхи а шиъ бурган чутехар: Ахчурихен Желябовски.

Шоллагlча тайме а совле дlадецац «Терека». 60-ча минуте юха а Толстова счет 5:1 ю.

«Терек» 33 очко а йолаш лидерашта юкъе и.

М. САЛМАНОВ.

РЕЦЕНЗИ

«УЙЛА ЕШ СО ЦКЪАЗА ВАХ»

Юххьанца хин-ала цу хьалха яьзар сона Кортоев Мурадa стихаш. Из шкоме дешаш вар цу хана. Стихаш, кхы lа яха, дика я ала хlана долаш яцар. Кхоачамбоацараш массаза а хьалхагlа гу бlарга, цхьабакъда, со уж леха валлац, долаш дар дlадувлац воал. Мурадa стихашцара ахьадола мугlараш нийслора ритм йохаш, рифма йолаш е хьона кlордаеь, эшта аьлча, хьа «дахралаь» рифма йолаш.

Моттигаш нийслора уйла кегаенна йолаш, ше дуаца вокхар хьаьвина и валле кхьдар юкъе а тессе, дохалеш. Хlаьта а са теркам тlаозар цу стихаша. Хlана? Цкъа-дале, цlена яр Мурадa оаз, шедар, шийна гуш мел дар эггара хьалха гуш санна шедаьде, гlадвахе лувиар цо; шоллагlа-дале, — из сона керттера а хийтар, — поэзи езар Мурадa. Из гуш дар цун бlаргаш, цун оамал лийча, кlеззига а цун къамаьлга ладийгlача.

Стихашца сайна корадаь кхоачамбоацараш дlадийцар аз Мурадага. Цо уж дlадаьхар. Дукха ха ялалe радио гlолла хезар къоначa автора цlи. Шун стихаш жеметташ араювла къар «Сердало» газета тlа, «Лоаман lуйре» альманаха тlа. Поэзи езараш, из шоашта вовзар ловш хетта баьлар, малав из, фу деш ва, дийша ва, болх беш во, кхаш. Из дар Кортоев Мурадa стихаш къахка теркам дlаовар, уж царна езаллар.

Къаьстта бахтала яр къоначa поэта «Дош далар аз» яха 1970-гlча шера № 1 йолча «Лоаман lуйре» альманаха дlа араяьнна стихотворени. Из стихотворени яо Владимир Ильич Ленинах лаьца. Хоаш ма дий вайна мел хала а бахктонхане а дехар да Ленина ясбахьале сурт-сибат гойта воннача хьалхашка летар. Кхьаметтел профессионални художникаш а ваггахьа мара лоархlабац из доакха дехар шоашта хьатlадаца. Кортоев Мурадa а, дуаца а вийц, дика ховрда из тема йоакха а шийна хала я хургйолга. Хlаьта а ший дагалаттар поэтически хьа ца хьекхача валанзар из. Ший тайпара шийн доп аьлар къоначa поэта Ленинах. Кlоаргга чулоацам болаш цlенача меттаца язъь я из стихотворени.

> Дагадоагlа, баьччан сурт а
>
> дайна,
>
> Эггар хьалха айса лийза вог,
>
> Дагадоагlа, баьччан сурт а
>
> дайна,
>
> Уж сай керчу тохадаина даг.

Хьалхара мугl шоаза оал автора. Шийна бlаргагуш дола сурт, фуннагlа даь я, вайна бlаргдайта, ший санна вай а даг тохадалийта гlерт из. Цун на вlаштlехь а доал:

> Баьччо гаттар гарга
>
> дlетlаенна,
>
> Хьалха ма, аз даг тlа кулг
>
> диллар:
>
> Дош делар аз Даьла баьван
>
> вина,
>
> Из доаш кхочанде а дош
>
> делар.

Цу мугlарашца чакхйоал стихотворени. Ленин — Даьха. Уж шн дош цхьана юкхе отталу автора. Цхьабакъда, ...

Мурадa «Стихаш» аьнна лоаца цlи йола книжка, Книжкаш ю аз, хlана аьлча, чакхеддалай дитказ из лоланзаь. Из-м хlандац; стихаш цlакха а йистах скептиметраща...

Сборник хьадаллалу «Дош делар аз» яхача вай йийцача стихотворенеца. Из санна а кхинa дlакхоачаш а дика язъь произведенеш кхы а я цу сборника тlа, бакъда, дукха яц. Уж я «Кlормац, кlормац, сабlарздения»..., «Лай-воллий, ца хов лазар хачдеча»..., «Шийла, къора да хlанз лаьтта»..., «Зиэй беш», «Фу дергдар lа, хьайна водар дича?» яха а ахьана кхийола а стихаш.

> Шийла, къора да хlанз лаьтта,
>
> Хоза хаьна дlахкай.
>
> Вай безаман сийна лаьтта
>
> Лакха байрах чуттай.
>
> Цу тlа хинна дошо йоаццe
>
> Гуйран догlо дешадаьд.
>
> Са цхьан хана хинна доаццe
>
> Хаа наlарга дlакхьдаш.

Вайлаха оалаш ма хlаларе, хlама lотlатоха ца эшаш дика язъь стихотворени я из. Ишта дег чу южаш а кlоарга маlан долаш а я Мурадa «Фу дергдар lа, хьайна водар дича?» яха стихотворени я.

> — Фу дергдар lа, хьайна
>
> водар дича?
>
> — Аз цу сеньата юха во
>
> дергдар...
>
> Бенда дуьнeн водерган дош
>
> хийча,
>
> Деррига дуне доакха во
>
> хургдар.

Ишта я Кортоев Мурадa дикагlйола стихаш.

Кортоев Мурад боккъонца хинна аьнна поэт ва ала йиш яц тахан. Цун сборнике тlера дукхагlа йола стихаш, бокълалар аьлча, эшаш я. Масала, книжка хьадийлалеча хьалхарча вай хьана стихотворени:

> Е лоаман сехьа, е лоаман дехьа,
>
> Е лоама буьха со хьахьд.
>
> [illegible]
>
> Йоада со уйла-алча.
>
> Бlаргга ца оалуш йоада из
>
> масса—
>
> Поэзии ноче уйла,
>
> Ца сеца леттаи ха йолаш аьнна,
>
> Дег чуре дагахьа йода из.
>
> Кхьаьхаргьац ихоа,
>
> лелаергьац тиика,
>
> Меткъургьац шиш чоабол
>
> мехкь.
>
> Поэта уйла даьман ахоаш
>
> Майрача дегашта кlоанаь.

Цкъа-дале, хетталуш дац: «лоаман сехьа», «лоаман дехьа», «лоама буьхе» санна хуйл автор. Ший уйла тlехкха сихагlа йоаш санна хуйла хете, ма хари ва. Уйлал сихагlа хlана дац дуаца тlа. Цунна бе-башха ца гаьнал е гаргал, кlоаргал лакхал. Цхьа «цхо санна чехка» я а ала йиш я «муха санна сиха» я а ала йиш я, цхьабакъда, ала йиш яц дика санна йода - м. Тlехьа фу хиларга да уйла - алча яхилга? Фу яхилга да уйла-алча кхелта? Хlана ю цо из «цхо санна чехка», «муха санна сиха»? Аз хеталу, рифма дуккха оттадаь доаш да из. Цудухьа кlалха тарлуш а дац автора ала гlортачуна: Дlахо кхы е хаьрехьа йода из.

> Бlаргга ца оалуш йоада из
>
> масса —
>
> Поэзии ноче уйла...

Массьадола хилар ше из теркам, массагахьа санна хуйла «боехь уйла» алча хьалл эза йоле. «Дег чуре дегашка йоал из» йоах автора дlахо. Из а яйса дац. Дег чура дег чу кхал ала деза. А аьнна, бакъахьа хургла дешаццкара дегашка кхал аьнна а.

Кхи а «Іоагlагlа» цlерметданца Кортоева дlахо дуаццар. «Къонаргьац ихоо, — йоах цо, — лелаергьац тиика, меткъургьац шиш чоабол мехкьа». Укхаза авторага хатта безам боагlа: «цхо санна чехка» я из, е «муха санна сиха» я из, е чоаболах йода из? Хетаргаьа вох уйла яьц Кортоева, цудухьа кегадена да стихотворени тlа хьа мел дуьцар.

Тlехкьара ши мугlа мара бац цу еррига стиха тlера хьаэш мегаргбоалаш. Уж шиъ а, бакъдар аьлча, аьхкабецара бакъахьа а бар. «Поэта уйла даьман хинцай майрача дегашта кхелла» йоах цо. Из да Кортоев Мурадa шийх кхыа поэт лоархlаргь. Хьакхо хаьа-те из?

> Нулгаш, нулгаш, бойла
>
> нулгаш.
>
> Цар наг ца еш хургьац
>
> йоарlи...

Цу лепашка дlайоалу Мурадa цхьаьвца стихотворени. Фу маlан да «цар наг ца еш хургьи йоархlа» яхача дашах? Фу йоархlаш я уж? Сеха нагью уж? Из а хаталуш дац. Цу тайпара эсала аьнна мугlараш кхы а нийслу Кортоев Мурадa стихашца. Масала:

> «Са-м, са езар, цlагlа, ара...
>
> (Цакоем хургдий сона-м хац)
>
> Гlаттий бага оттар мара
>
> Кертагlдаьнна хlама дац [!]
>
> («Са-м, са езар, цlагlа, ара...»).
>
> Цlийна этта нар чу шолла
>
> Шиммо гаьне тохар хаа. [!]
>
> (Цьаьна цкьа оерага хьа
>
> хиэар...).
>
> Фу да вайна, хlана, шийна,
>
> [illegible] гуйрана хийлой. [!]
>
> Уж моттиконо [illegible] [!]
>
> Из а тоъал йорт Бaттай.
>
> [illegible] а, ноа тlера ара,
>
> [illegible] дуццаш бехаш...[!]
>
> («Баьча терта»).
>
> [illegible]
>
> Шеко цу лоаш боаг са мар
>
> («Хьо цхьаи нигха догlаьяна...»).

Цу тайпара массалаш кхы а дукха да Кортоев Мурадa книжка тlа. Тоьргда аьнна хетт сона хlана вай белталдьыерам а. Цар къаьгга хьагойт, боккъонча поэт хила безам болаш ва вала. Цкъа кийча йола произведенеш кlоарга уйла е оалга а, хlаьта дlахо болача хана поэтически йоазош хьакхоллаш беш бола болх ший беррига теркам тlабохийта бе безалга а. Сиха хийа йиш яц. Хlанз Мурад сиха ва. Моттигаш кийслу, мотт а «састагlа» бoлаш. Наьна мотт, кlоаг дуаца хlаш а дац, шера хий беза. Из керттердарех ца! да.

Нагахьа санна шийна еча критика Мурадa йоагlа уйла бойн уж вай дийца а кхыдола а кхоачамбоацараш хургдац тlехьа тlа-йоагlача хана цун произведенеша. «Уйла еш со цкъаза вах», — йоах цо ший цхьан стиха тlа. Из кхоачам бац. Боккъонца поэт хила безам бале, вуйцаш а гlоттaш а, волаш а воагlаш а — массахана а е еза уйла. Кортоев Мурад къона ва, талант йолаш а ва. Бахьдар бакъ хила деза. Из но цар хьа а гойтал къаьгга. Долче, хьежац хургда-кх вай цун кердача произведенешка.

САИД ЧАХКИЕВ.

«РАФ» еллa. Рижски опытни заводе къаьгй «РАФ-2203» моделагlа йола «Латвия» яха шин микроавтобус. Машенаш чачаккхалама полнам дlаь е хьана сервайна арахена могаш я. Цун базе хьаегаш туристски, санитарни автобусаш. «Latvia» хоада модель хоза е куц дьлаш а я. Салона чу кlаьда гlанднаш пхалесна йиш хоа йоалча цар боагъайи, дика вентиляци я. Машин сахьата 125 километрга кхоачаш сиха лела тоpe йолаш я.

СУРТА ТlА: «Латвия» яха микроавтобусаш.

Ж. ГРАУБИЦА сурт.
ТАСС фотохроника.

Укх шера 300 эзар тонн комсаш чуэ лаьрхlад Азербайджанна. Планал 60 эзар тонн llex хул уж. Хьоттама хьалха аьтту боаш хиннадале а, комсаш лелаерана хьайта хьа дайнадац — дика хьувкъаьна комсаш.

СУРТА ТlА: Гасанова Лейлая Асадуллаева Офелиц Ленкоранске района комсаш чуэаш бе.

Ю. РАХИЛА сурт.
ТАСС фотохроника.

Рейд

ЛА ЙИШ ЙОАЦА ГlУЛАКХАШ

Дентара - денга дакхлуш доагlа советски наьха хьашташ дикаа кхоачашде гlерташ къахьег торгови предприятей болхлошашт. Царна юкъе дукхагlйбараш наьха бaрхал тlехьадолаш къахьегаш ба. Цхьабакъда хlана а нийслу шоай балха сий дехка, хlамилг яккхара тlехьабаьннараш а. Царех цхьаболчарех дувцаргда оаха.

Горпищеторга № 54 йола «Руслан» яха тика. Дийнахь дукха нах чулетт колхозни базара бlоге уллача цу тика тlа. Контрольни закупкаш а яь (тlехьагlа хьежача нийса хилар уж) директора кабинете чудолх тхо. Тика директор Умаров Оалхазар бале вахаь яхаш, воацаш вар. Оаха дийхача, подсобни помещенеш гойтар тхога тика заведующе Пайхаева Маликас. Цига рейдови бригадана гучадаьлар витрина тlа латташ доаца йийц (19 ящика), «Опал» яха сигареташ (640 пачка), говра дулхах баьргиш (24 кг. 300 г.). Дохкаш хlана дац шуц цу тайпара товараш, аьнна шийга хаьттача М. Пайхаевас аьлар:

— Йий йолалца сигареташ ухкаш яц со. Хlаьтта марш-м оаха цхьан ухахочоа тlехьабахьа бийхача сага бисабар.

Дукха хална этта а вий-хьогl 24 килограмм марш ба дагавола «унахо» аьнна а метта, уж вай дийца товараш витрина тlа дохка дlаттталайтар оаха.

«Южный» яхача автопавильона гаьна йоацаш я столовей, ресторанаш, кафе треста доалахьара № 14 йола ларек. Йий дохкаш латт продавец З. Расуева. Йиза йоттац цо кружкаш, оаха мийнача кишмена тlера цхьанца кепиг сов а даькхдар. Шеца яц ларека гонахьа. Цул совгlа витрина тlа йоаца 230 пачка «Опал» яха сигареташ а гучаьлар тхона прилавкана кlалара.

lуйрийна 19 сахьат доалaш хана кхьачар тхо «Кавказ» яхача ресторана павильоне. Бархl сахьат даьча къаелла эзача павильона маlараш къайда яр. Бакъда, корах чухьежача гуш вар дулх тlа а кхоллаш йийн къаракъан молаш ваггlа массехк саг. Ко мишта нийсденна гlулакх да, мах бара боккъонаш йоавац шоана аьлча, дала хаада жоп а доацаш йисор павильона заведующ Т. Вашаева. Да а дацар цуна-м хала жоп. Фу дергдар цо ишта паргlата, пашальон ший хаинахьа нах бе хьа а ца еллаш, къаракъен молаш чубаьлла нах багlаш эзача. Бlаргчача дийнахь го йиш я павильоне корта бохабу маьдараш на дохке а, уж тикошкара хьачу а хохаьш, пешиг тохаш бола нах.

Делкъел тlехьагlа сахьт деначa хана нийсделар тхо столовей, ресторанашт, кафе треста центральни автовокзале йоалача № 3 йолча столове. Наха деккьийна хlама дуа ха яр из. Ва а бар ухаза дукха нах. Хьадоххаш кхерза дикин хамбаа яха чеъмpен мара дацар. Меню тlа лаьтта котамашы боабашкащи нiалла л а яцар. Столове дехкаш хинна поцлина теха дикка шин порци кхача уж 20 грамм эшаш хилар. Производства заведующе Н. Н. Березнева бехк повара В. Довгалевола дlатlабиллар.

Рейд чакхйоалаш № 1 йолча микрорайонерча № 56 йолча горпищеторга тика тlа хилар тхо. Укхаза массе а хана дуцxа нах хул. Кассе оаха 5 сом 55 кепиг мах болча тайп-тайпарча товаранта чек яхатехача кассира А. Мухадиновас тхогара 5 сом 58 кепиг даькхдар. Цу тайпара нах бара боккъонаш телхасий моттигаш кхы а нийсьелар цу тика чу. Укхаза дацар контрольни тараз. Хlаьта тхо даьхкалга хайначуа тlехьагlа витрина тlа ца хинна «Опал» яха сигареташ лаьтта кlалара хьатlаьхьача санна гуча а лаха йоакха йолайиp штучни отделе (заведующ М. Батукаева).

Тха рейдови бригада кхы дlаьхьаха а хьахьекхар цхьаболча болхлоша торгале боккъонаш цlенхашта телхаеллах, торгови предприятешка куга цlена боаца нах нийслулга.

Тхо тешаш да горпищеторга, столовей, ресторанаш, кафе треста кулгалхоша царгара доагlар хьадехарг хилах а шоай предприятей болх тоабарна де дийнахь дергхилрах а.

Х. АЕВ, АЛИСИ Нохч - Гlалгlай обкома инструктар; **А. АЛИЕВ,** «Ленинан некъ» газета болхло; **С. МУТАЛИЕВ,** «Сердало» газета болхло.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

16 сентябрь

С. М. КИРОВА ЦlЕРАГlА ПАРК. 15.00 — Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 18.00 — «Грозный тайная кхоарев» яхача темах бола кинолекторий. 19.00. «Пятилетка — [illegible]» [illegible].

В. И. ЛЕНИНА ЦlЕРАГlА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 14.30. Баьвнара театр. Берий клуб «[illegible]». [illegible] агитбригада концерт. 10.00. Лекционни зал. «[illegible]» [illegible] берий утренник. 12.00. Болх бен хургья, сагъердаечча аттракционий городок. 14.00. Эстрадни жанр студи «Современник» яхача эстрадни самодеятельни шоай байлача оршоре бе. 16.30. Баьвнара театр. Нохч-Гlалгlай АССР культура заслуженни болхло хиначa концертера К. А. Горданa творчески сайре.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 14.00. Болх бен хурги «[illegible]» яха клуб. «[illegible] советски республика» яха берашта бола беседа. 16.00. «Чудесница, Україна» яха литературни викторина. 17.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. «КПСС хьалхьа образование хьехагьхьара [illegible]». 20.00. Тематически сайре.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦlЕРАГlА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 12.00. «Эггара [illegible] хьаьлхарча классе» яха берий утренник. Берий художественни самодеятельноста концерт а хургда.

17 сентябрь

С. М. КИРОВА ЦlЕРАГlА ПАРК. 17.00. Пионерий Двореца кагерий театра выступлени. 18.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 19.00. Кинолекторий «Нохч - Гlалгlайчоа Іалашо ва Іоралодери» яхача темах бола лекци. 20.00. «Пятилетка — воапара хьалхьагьо» яха кинофестиваль.

В. И. ЛЕНИНА ЦlЕРАГlА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. «Дай-нана товаши хьоттам» яха кинофестиваль. «На графских развалинах» яха художественни фильм. 12.00. Болх бен хургья сагъердаечча аттракционий городок. 14.00. Хальба оперни театра занятии. 16.00. Лекционни зал. «Советий весна болхлой класс» яха тематически сайре.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. Берий утренник. 11.00 «Советски Белоруссе киноискусство» яха кинофестиваль. 20.00. Кагерий сайре.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦlЕРАГlА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. Болх бен хургда «Ленинец» яха берий кинотеатр. 16.00. дехьача доал 17.00 сахьат даллалца бола бен хургья «Машинаьгъанай Сийрe» яха музей. 16.00. Лекциа зал. В. И. Ленина цlерагlча Ростовски культура Двореца ялаьнча большевикий хора выступлени.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

ДlАДОЛАДЕННАД 1973 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛУРГА

Газета язлу йузаша еррига отделенешка а промышленноста транспорта, гlишлошъеча, предприятешкарча, заводашкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждешкарча, общественни организацешкарча нел Іоазлу деррадарча общественни уполномоченешка а гlолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: цхьан шера — 3 сом 12 кепиг, 6 беттa — 1 сом 56 кепиг.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ 1973 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАНИНАХЬА ЯЗЛЕ!

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 сентябрь

8.55 — Передачий программа. 9.05 — Ворбола телевидени. Массаена бола гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Ворбола телевидени. «Деррига ха лов ефна» яха кинопрограмма. 10.00 — «[illegible]». 10.10 — Халкъе творчества Ерригсоюзни фестиваль. Туркменски ССР. 11.15 — Кхоана хьуна боаккоб. Да да. Хьу дарригаа хаьлхьа рузкьа да. 11.15 — Ворбола телевидени. «[illegible]» яха художественни фильм. 13.00 — Гlалахе доттагlий клуб. 13.15 — [illegible] ... 14.00 — Кагерий программа. 14.30 — [illegible] ... 21.00 — «Хаа». Информационни программа. 21.30 — Ворбола телевидени. «Артлото». 22.30 — Кердадараш. Передачий программа.

17 сентябрь

[illegible]

РАДИО

6.00 — Юртара вахар (нохчий меттала). 6.45 — «[illegible]» яха передача (эрсий меттала). 6.57 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газета обзор. 8.15 — Передачий программа. 8.25 — Къовла (эрсий меттала). 13.00 — Нохч - Гlалгlай АССР-а 50 шу дизарга. «Хала дукъ» яхача Пламова романацара дешa (гlалгlай меттала). 13.30 — «Сагунаьнечe таагle тlа» яха музыкальни передача (гlалгlай меттала). 13.45 — «Корта бохабу [illegible] дойтe» яха беседа (нохчий меттала). 14.00 — «Ще сийгаш». Пионерашта лакхорачел [illegible] бола передача (гlалгlай меттала). 14.30 — «Литература Нохч - Гlалгlайче» яха радиожурнал (эрсий меттала). 15.15 — Концерт (эрсий меттала). 16.00 — Радиолодутагlарной заявках бола концерт (гlалгlай меттала). 16.30 — Нохч - Гlалгlай инструментальни музыка (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республика гlоллаеи Грозненски хувцалуш моркаш а йолаш, лоаьдама йоачак а йолаш, цхьабоалехьара гlадхьеча боарам мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гlолла 18—23, Грозне 20—22 градус йlовхал йолаш хила а тарау. Кхоанен ломьен хувцалуш моркаш а йолаш, цхьацца йолча моттигашта доже а доаллаш, къулба-малхбоалаьера гlадхьеча боарам мух а хьекхаш ха хила а фегара температура байсашка 18—23 денона—17-ча сентябре 20—25, 18-ча сентябре 23—28 градус йlовхал йолаш хила а тарау.

Метеостанци.

Хоам

«Грознефтехимзаводы» объединени ОРС-а №№ 1, 2/27, 3, 10, 15, 17, 18, 19, 23, 24, 40, 50 йолча тикашка 16-ча а 25-ча а сентябре аршиттдеш [illegible] санна бола беш хургья.

Дувла тха тикашка!

«Грознефтехимзаводы» объединени ОРС.

Редакторa заместитель **М. М. ХАМХОЕВ**

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364061 г. Грозный-61 Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам. — 3-00-11; бехктакхьаа секретара — 3-34-38, партийни вахарера культурни отделий 3-51-46, промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бол. хайа отдела — 3-42-28, кехатий отдела бухгалтери — 3-00-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364061, г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-00-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни и культуры 3-51-46, отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии—3-00-71.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05317. Заказ № 7028.